

Ami Lehtinen

# **STRATEGINEN AUTONOMIA, TIE VAKAUTEEN VAI MATKALLA MURENEVA SILTA?**

SWOT-lähtöinen sisällönanalyysi Euroopan unionin  
strategisesta autonomiasta

Johtamisen ja talouden tiedekunta  
Pro gradu -tutkielma  
Huhtikuu 2025

# TIIVISTELMÄ

Tekijän nimi : Strateginen autonomia, tie vakauteen vai matkalla mureneva silta? SWOT-lähtöinen sisällönanalyysi Euroopan unionin strategisesta autonomiasta

Pro gradu -tutkielma

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

Huhtikuu 2025

---

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan Euroopan unionin strategista autonomiaa. Strateginen autonomia on Euroopan unionin kehittämä konsepti, jonka tavoitteena on lieventää tiedostettuja haavoittuvuuksia ja lisätä kyvykkyyttä toimia tilanteen vaatiessa itsenäisesti. Konsepti on alun perin lähtöisin puolustussektorilta, mutta se on laajentunut kattamaan useita sektoreita. Nykyään etenkin taloussektori on kasvanut merkittävään rooliin strategisen autonomian edistämiseksi. Strateginen autonomia on vuosien aikana onnistunut jakamaan mielipiteitä Euroopan unionin sisällä sekä pysynyt kehityksestään ja saamastaan huomiosta huolimatta melko epämääräisenä konseptina.

Tutkielman menetelmänä toimii SWOT-lähtöinen sisällönanalyysi. Siinä tutkielman aineisto jaetaan SWOT-analyysin avulla neljään pääteemaan: sisäisiin vahvuuksiin ja heikkouksiin sekä ulkoisiin mahdollisuuksiin ja uhkiin. Näiden neljän pääteeman sisällä aineistoa käydään läpi teemoittelemalla. Esiinnousseet kahdeksan alateemaa muodostavat analyysiosuuden. Jokaisen pääteeman alla käsitellään kahta alateemaa. Tutkimus pyrkii selvittämään millaisen kuvan Euroopan unioni luo strategisesta autonomiasta tarkastellen sen etuja sekä sen kohtaamia haasteita. Strategisen autonomian sisältäessä nykymuodossaan useita eri sektoreita, on tutkielman aineistoksi valittu mahdollisimman kokonaisvaltaisesti strategista autonomiaa käsitteleviä dokumentteja.

Euroopan unionin turvallisuuskäsityksen laajentumisen myötä strateginen autonomia on saanut tärkeän roolin monilla eri sektoreilla. Tutkielman havainnot osoittavat, että useat keinot, joilla Euroopan unioni pyrkii vahvistamaan strategista autonomiaansa ovat kiinni sen pitkän aikavälin projektien onnistumisista. Euroopan unionin asettamien tavoitteiden mahdollisten epäonnistumisien aiheuttamia seurauksia ei tunnuta tiedostettavan riittävästi strategisen autonomian kehittämisen suunnittelussa. Euroopan unionin tulisi kiinnittää enemmän huomiota strategisen autonomian kehitystä hankaloittaviin sisäisiin heikkouksiin ja ulkoisiin uhkiin. Tämä edistäisi sen tehokkaampaa ja vakaampaa kehitystä tulevaisuudessa sekä parantaisi mahdollisuuksia strategisen autonomian syvempitasoiselle toteutumiselle eri sektoreilla.

Avainsanat: Euroopan unioni, strateginen autonomia, haavoittuvuudet, riippuvuudet

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

# TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
- Kyllä

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

# SISÄLLYSLUETTELO

<b>1. JOHDANTO</b> .....	1
<b>2. STRATEGINEN AUTONOMIA</b> .....	4
2.1. Strategisen autonomian kehitys.....	4
2.2. Kehityksen kannalta merkittäviä tapahtumia maailmalla.....	6
2.3. Puolustus ja jakautuneet mielipiteet .....	9
2.4. Avoin strateginen autonomia .....	11
2.5. Geoekonomiikka .....	13
<b>3. AINEISTO, MENETELMÄ JA ANALYYSIRUNKO</b> .....	17
3.1. Aineisto: strategista autonomiaa käsittelevät dokumentit .....	19
3.2. SWOT-lähtöinen sisällönanalyysi.....	22
<b>4. ANALYYSI</b> .....	27
4.1. Vahvuuksien alateemat .....	27
4.1.1. Vaihtoehtoisuuksien kautta voittoon .....	27
4.1.2. Kilpailukyky .....	31
4.2. Heikkouksien alateemat .....	34
4.2.1. Kaksiteräinen yhtenäisyys .....	34
4.2.2. Rajalliset resurssit .....	37
4.3. Mahdollisuuksien alateemat .....	41
4.3.1. Ilmaston muutoksen torjunta.....	41
4.3.2. Kolmansien maiden kanssa luodut kumppanuudet.....	45
4.4. Uhkien alateemat .....	48
4.4.1. Etumatkan kaventuminen.....	48
4.4.2. Arvojen muutos .....	51
<b>5. JOHTOPÄÄTÖKSET</b> .....	55
5.1. Havainnot .....	55
5.2. Jatkotutkimus.....	60
<b>LÄHTEET</b> .....	63

# 1. JOHDANTO

Kansainvälisessä järjestyksessä on tapahtunut paljon muutoksia viimeisen vuosikymmenen aikana. Muun muassa Kiina on jatkanut nousuaan globaalilla tasolla, kun taas Yhdysvaltojen pitkään jatkunut johtoasema on heikentynyt. Nämä ja monet muut geopolittisessä tasapainossa tapahtuneet muutokset ovat saaneet Euroopan unionin (EU) näkemään tarpeen strategiselle autonomialle (SA). (Lavery ym. 2023, 57.) Strateginen autonomia on aiheuttanut keskustelua politiikan parissa sekä ajatushautomioissa jo noin 10 vuoden ajan (Helwig 2022, 21-23). Sen käyttö vuoden 2016 Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan globaalissa strategiassa, yhdistettynä samana vuonna tapahtuneisiin brexit-kansanäänestykseen ja Trumpin voittamiin Yhdysvaltojen presidentin vaaleihin, sai käsitteen ja sen ympärillä pyörivän keskustelun keräämään tuulta alleen. (Česnakas & Juozaitis 2023, 14-15.)

SA:n tavoitteena on vähentää ulkoisia riippuvuuksia kolmansista maista sekä vahvistaa EU:n sisäisiä koordinaatiomekanismeja lisäten samalla EU:n kapasiteettia tehdä itsenäisiä toimenpiteitä tilanteen vaatiessa. SA on kehittynyt vuosien kuluessa huomattavasti siitä, miten se alkuaikoina ymmärrettiin enimmäkseen puolustussektoriin liittyvänä konseptina. Vuosien mittaan SA on alkanut sisältää muitakin politiikan sektoreita puolustussektorin lisäksi. (Lavery ym. 2023, 61.) Tähän on myötävaikuttanut se, että turvallisuus alettiin nähdä laajempänä käsitteenä koronapandemian sekä kasvavien kyberuhkien myötä verrattuna siihen, miten se on perinteisessä merkityksessä ymmärretty. (Rieker & Giske 2024, 7.)

SA:n konsepti kehittyikin paljon, kun koronapandemian esiintuomat haavoittuvuudet, kriittisten sektoreiden riippuvuudet sekä niiden aiheuttamien seurauksien vakavuus alettiin ymmärtää päätöksentekijöiden keskuudessa. Yksi esimerkki turvallisuuden vaarantumisesta EU:n ulkoisten riippuvuuksien takia näkyi pandemian aikaan terveyssektorilla. Kyseisen sektorin tavaran puute asetti monet EU:n kansalaiset hengenvaaraan. Se osoitti kuitenkin päättäjille selvästi, että tavaran puute kriittisellä sektorilla voi uhata EU:n turvallisuutta yhtä lailla kuin perinteisempi sotilaallinen hyökkäys. (Varma 2024, 67-69). Vaikka EU:n alueellinen puolustus olisikin vahva, voi muilla sektoreilla, kuten energia- tai terveyssektoreilla tapahtua EU:n vakautta lamaavia uhkia (Rieker & Giske 2024, 9).

SA:n konseptin kasvaessa ja laajetessa eri politiikan sektoreille, lisääntyi myös sen saama kritiikki. Puolustussektorin omien erimielisyyksien lisäksi autonomia sanan yhdistäminen esimerkiksi kauppaan sai kriittistä vastaanottoa muun muassa komission kaupan pääosastolla työskentelevien keskuudessa, jossa sen nähtiin olevan ristiriidassa EU:n multilateralismin sanoman kanssa (Gehrke 2022, 1). Strateginen autonomia muutettiin avoimeksi strategiseksi autonomiaksi (ASA), jotta se kuvaisi EU:n toimintatapaa tehdä yhteistyötä aina kuin mahdollista, mutta itsenäisesti tarvittaessa (Spanish Presidency 2023, 22).

Tässä pro gradu -tutkielmassa tutkitaan, millaiseen tilaan EU on onnistunut kehittämään strategista autonomiaansa ja kuinka vahva konsepti se on tällä hetkellä, ottaen huomioon sen sisältämät tavoitteet EU:n toimintakapasiteetin lisäämisestä. SA:n käsitteen kehittyessä paljon koronapandemian ja sen jälkeen saadun huomion johdosta tutkittavien materiaalien ajanjaksoa hyvä rajata. Tästä syystä tutkittavat materiaalit muodostuvat aikaisintaan 2020-luvulla julkaistuista dokumenteista. Tutkimuskysymyksenä toimii: ”*Millaisen kuvan EU luo strategisesta autonomiasta*”. SA:n ollessa selkeästi vielä keskeneräinen käsite, on tutkielmassa tiedostettava, ettei käsite välttämättä tulevaisuudessa pysy sen nykytilassa. On hyvin todennäköistä, että SA:n konsepti jatkaa kehitystään tulevina vuosina, sillä se on yhä mielipiteitä jakava ja melko epämääräinen konsepti. On kuitenkin tärkeää tutkia SA:aa, vaikkei se ei ole vielä kehittynyt lopulliseen muotoonsa, sillä sen tarkempi tarkastelu auttaa hahmottamaan tarjoaako se EU:lle niitä hyötyjä, joita SA:n puolesta puhujat sen uskovat antavan.

Toinen tärkeä syy SA:n tutkimiselle on tarkastella mihin suuntaan konsepti on kehittymässä. Niinkin suuressa ja laajalle levinneessä käsitteessä kuin strateginen autonomia, epäolennaisiin asioihin keskittyminen voi hidastaa EU:n toimintakapasiteetin kasvua ja kriisitilanteessa sen seuraukset voivat olla vakavat. Maailmassa tapahtuvat geopolittiset muutokset vaativat EU:lta vahvaa SA:aa ja ilman sitä se tulee todennäköisesti joutumaan muiden toimijoiden strategisten siirtojen ja niiden seurausten armoille. Tämä taas tekee pitkällä tähtäimellä EU:n omien tavoitteiden edistämisestä lähes mahdotonta. SA on siis merkittävä osa EU:n tulevaisuutta ja nykyhetkeä. Siksi mielestäni onkin tärkeää tutkia sen kehitystä ja havaita mahdolliset parannuksia vaativat osa-alueet.

Seuraavassa luvussa syvennyttään SA:n konseptiin syvemmin ja käydään tarkemmin läpi miten eri tapahtumat ovat vaikuttaneet sen kehitykseen. Luvussa käsitellään myös käsitteen

aiheuttamia sisäisiä mielipide-eroja sekä talouden kasvanutta roolia sen kehityksessä. Kolmannessa luvussa käsitellään analyysissä käytettävää aineistoa sekä käydään läpi tutkielmassa käytettävä menetelmä ja esitellään yksityiskohtaisesti analyysin runko. Tutkielman menetelmä on SWOT-lähtöinen sisällönanalyysi, jossa aineisto jaotellaan ensin SWOT-analyysin avulla tutkielman neljään pääteemaan käymällä aineisto huolellisesti läpi seuraavien kriteerien mukaisesti: Aineisto jaetaan SWOT-analyysissä sisällön englanninkielisen lyhenteensä mukaisesti neljään kategoriaan, jotka ovat sisäiset vahvuudet *strengths* (S) ja heikkoudet *weaknesses* (W) sekä ulkoiset mahdollisuudet *opportunities* (O) ja uhat *threats* (T). Nämä neljä kategoriaa muodostavat tutkimuksessa pääteemat, joihin jokaiseen syvennyttään sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysin tyyleistä käytän aineiston analysoimiseen teemoittelua, jossa aineistosta nousee sille keskeisiä teemoja.

SWOT-analyysin avulla SA:sta on mahdollista tuottaa käytännönläheistä ja systemaattista tietoa, mikä auttaa ymmärtämään sen sisäiset ja ulkoiset edut sekä puutteet. Teemoittelu taas mahdollistaa monipuolisen ja yksityiskohtaisen tiedon esiin nousun aineistosta luonnollisesti. Teemoittelusta nousseet aiheet muodostavat tutkimuksen alateemat, joita käsitellään yksitellen pääteemojen sisällä analyysiluvussa. SWOT-lähtöinen sisällönanalyysi luo siten kokonaisvaltaisen kuvan SA:sta, minkä avulla sitä on mahdollista arvioida laajamittaisesti. Neljäs luku muodostuukin havaittujen alateemojen yksityiskohtaisesta analyysistä. Viidennessä eli viimeisessä luvussa kerätään yhteen tutkielman havainnot ja pohditaan mahdollisia jatkotutkimuskohteita.

## 2. STRATEGINEN AUTONOMIA

### 2.1. Strategisen autonomian kehitys

Aivan ensimmäisenä, ennen kuin tämä pro gradu -tutkielma syventyy strategiseen autonomiaan, on lukijan tiedostettava seuraava lause. Käsiteltäessä strategisen autonomian (SA) konseptia, on lähtökohtaisesti oletettava Euroopan unionin kykenevän määrittämään tulevaisuutensa sekä pystyvän itsenäiseen päätöksentekoon (Mario 2022, 2). Strateginen autonomia on synnyttänyt useita ajatushautomoiden tekemiä analyysejä sekä virallisia politiikkapapereita jo noin vuosikymmenen ajan. Sen saamasta huomiosta huolimatta, strategisen autonomian määrittely on vielä nykyäänkin hyvin epämääräinen ja mielipiteitä jakava, kuten myöhemmin tekstissä käy ilmi. (Helwig 2022.)

Česnakas ja Juozaitis (2023, 14–15) argumentoivat kirjassaan, ettei SA ole uusi viime vuosikymmenellä keksitty konsepti, vaan se on ollut olemassa jo toisen maailmansodan jälkeisestä Länsi-Euroopan maiden puolustusyhteistyöstä lähtien. Heidän mukaansa se on muokkautunut pääasiassa Ranskan, Saksan ja Britannian sen hetkisten poliittisten tilanteiden ja intressien mukaisesti, sitä ei vain ole vielä kutsuttu SA:ksi. (Česnakas & Juozaitis 2023, 14-15.) Vaikka moni strategiseen autonomiaan kuuluva aihepiiri on voinut olla olemassa aiemminkin, mahdollistaa sen muodostaminen omaksi kehitettäväksi konseptiksi SA:n tarkastelun koko EU:ia kehittävästä kokonaisuutena. Enimmäkseen yksittäisten maiden intressien edistäminen EU:n nimissä on hyvin epätodennäköisesti kehittänyt kaikkien jäsenmaiden SA:aa. EU:n hyvinvointi on kuitenkin kiinni muustakin kuin vain muutaman merkittävän jäsenmaan kukoistuksesta.

Strategisen autonomian käsite kehitettiin vastaamaan eurooppalaisten päätöksentekijöiden pitkäaikaiseen huoleen Euroopan puolustussektorin pirstoutuneesta tilasta (Lavery ym.2022, 60). Ensimmäisen kerran SA mainittiin virallisesti Eurooppa-neuvoston muistiinpanoissa vuonna 2013 ja neljästi vuonna 2016 Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan globaalissa strategiassa, joka oli merkittävä asiakirja käsitteen kannalta (Helwig 2022, 1; Mario 2022, 1-2). Dokumentissa kuvailaan SA:n päätavoitteita sekä sen tärkeyttä rauhan ja turvallisuuden edistämiseksi niin EU:n sisällä kuin sen ulkopuolella. (Council of European Union 2016.) Ensimmäisinä vuosina termi yhdistettiin ja tuotiinkin esiin lähtökohtaisesti unionin puolustussektoriin liittyvissä aiheissa (Mario 2022, 1-2). Keskustelun herääminen



Euroopan geopoliittisesta tilanteesta johti erilaisten aloitteiden syntyyn, jotka rakennettiin strategisen autonomian käsitteen ympärille (Miró 2022, 328). Muun muassa pysyvä rakenteellinen yhteistyö (PRY/PESCO) eli EU:n jäsenmaiden välisen puolustusyhteistyön vahvistaminen on yksi SA:n lisäämisellä perusteltu toimi (Lavery ym.2022, 66-67). Tutkijat ovat kuitenkin alkaneet kritisoida jäsenmaiden kykyä edistää EU:n yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa merkittävästi, sillä suurempien edistysaskeleiden tarve on kasvanut geopoliittisen ilmapiirin kiristyessä (Miró 2022, 331). Vaikka globaalissa strategiassa SA:n roolista puhutaan enimmäkseen puolustuksen yhteydessä, mainitaan siinä myös SA:n tarpeellisuus EU:n kansalaisten etujen, arvojen ja periaatteiden edistämiseksi, mitkä voi liittää mihin tahansa politiikan alaan eikä vain puolustukseen. (Council of European Union 2016.)

Alkuvuosien puolustuspainotteisuudesta huolimatta, SA on alusta alkaen pyrkinyt myös vahvistamaan Euroopan valmiuksia ja omavaraisuutta. Muiden sektoreiden sulautuessa käsitteeseen, ovat valmiuksien ja omavaraisuuden kasvattaminen pysyneet vankasti SA:n ytimessä. (Lavery ym. 2022, 60.) Kaiken kaikkiaan strateginen autonomia kiteytyy tarpeeseen kehittää kapasiteettiä huolehtia omasta turvallisuudesta. SA:n täyden potentiaalin valjastamiseksi on kuitenkin tärkeää tarkastella turvallisuutta laajemmin kuin se on perinteisesti ymmärretty. (Rieker & Giske 2024, 7-8.)

SA:n käsitteen laajentumisen eri sektoreille voi positiivisen näkyvyyden lisääntymisen lisäksi tulkita myös ongelmalliseksi. Česnakas & Juozaitis (2023, 26) esittävät tekstissään kuinka jäsenmaat ovat alkaneet käyttää SA:aa välineenä tuoda omat kansalliset intressinsä ilmi EU-tasolla. Käsitteen alkaessa sisältää puolustuksen lisäksi esim. ihmisoikeudet sekä terveyden ja teknologian osa-alueita, syntyi mahdollisuus puhua oman jäsenmaansa ongelmista koko EU:n ongelmana vedoten SA:aan. Jäsenmaiden omista intresseistä riippuvat eri tulkinnat koko Euroopan intresseistä puhumattakaan tekevät Česnakasin ja Juozaitisin mukaan SA:sta jatkuvasti laajentuvan käsitteen eli siten merkityksettömän. Vaikka SA:n käsite on lähivuosina laajentunut, ei se välttämättä tarkoita, että se muuttuu ennen pitkää merkityksettömäksi. Tällä hetkellä SA on vielä sen verran uusi ja muotoaan hakeva käsite, että se voi tulevaisuudessa vakiintua tarkemmaksi konseptiksi.

SA:lla on EU:n sisällä niin tukijoita kuin kriitikoita jäsenmaidensa joukossa, kuten luvussa 2.3 käy tarkemmin ilmi (Lavery ym. 2022, 65). Kriitikoista huolimatta SA on onnistunut saamaan tärkeän paikan keskustelussa unionin globaalista toimijuudesta, sillä EU ja sitä edustavat

tahot ovat vuosien mittaan onnistuneet asettamaan SA:n käsitteen erilaisten politiikkakeskustelujen keskiöön. (Helwig 2022, 1, 22). Vaikka SA -käsitteen ympärillä on vuosien ajan ollut paljon toisistaan poikkeavia mielipiteitä, alkoi käsite laajentua vähitellen puolustussektorin ulkopuolelle muihinkin aihepiireihin lähestyttäessä 2020-lukua. Esimerkkejä näistä sektoreista ovat energiavarannot, kauppa ja euron strateginen asema kansainvälisenä valuuttana. (Mario 2022, 3.) 2020-luvun taitteessa alkanut Covid-19 pandemia toi selkeän muutoksen SA:n ympärillä pyörineeseen keskusteluun. Pandemian ilmaantuminen lisäsi keskustelua strategisesta autonomiasta (Zandee ym. 2020, 7). Mario (2022, 6) ehdottaakin tekstissään vuoden 2021 olleen mahdollisesti strategisen autonomian akateemisen keskustelun huippukohta.

## **2.2. Kehityksen kannalta merkittäviä tapahtumia maailmalla**

Globaalissa geopoliittisessa tasapainossa on viimeisen kymmenen vuoden aikana tapahtunut muutoksia, jotka ovat herätelleet EU:n pohtimaan tulevaa rooliaan siinä. Trumpin presidenttikauden mukana tuoman Yhdysvaltojen asenteen muutoksen Eurooppaa kohtaan ja Kiinan voimakas taloudellinen kasvu ovat vain muutamia esimerkkejä tapahtumista, joita EU:n toimijat eivät ole voineet jättää huomiotta. (Mario 2022, 2 ; Lavery ym. 2022, 66.) Myös Euroopan omalla maaperällä tapahtuneet Brexit, Ukrainan sota ja Covid-19 pandemia ovat muuttaneet keskustelua siitä, mihin EU:n tulisi kohdistaa voimavaransa ja mitä sillä tavoitellaan (Rieker & Giske 2024, 2; Zandee ym. 2020, 7). Suuret maailmassa tapahtuvat muutokset ovat vaikuttaneet myös EU:n asemaan kansainvälisenä toimijana ja yksi keino, jolla EU pyrkii selviämään epävakaa maailmantilassa, on strateginen autonomia. SA:n sulautuminen osaksi EU:n politiikkaa kertookin geopolitiikan paluusta keskeiseen asemaan päätöksenteossa. (Juncos & Vanhoonacker 2024, 955.) Seuraavaksi tarkastelemme SA:n kehityksen kannalta merkittäviä tapahtumia.

Koronapandemia järjestytti EU:ia jokaista jäsenmaata myöten. Jäsenmaat olivat tavalla tai toisella hyvin riippuvaisia selviytymisen kannalta kriittisten välineiden toimituksessa kolmansista maista, etenkin Intiasta ja Kiinasta. Tämä johti ymmärrykseen siitä, kuinka haavoittuvaisessa asemassa ja muiden armoilla EU-maat ovat kriisin iskiessä. Sen seurauksena EU ryhtyi toimiin vahvistaakseen itseään toimijana sekä lisätäkseen

toimintakapasiteettiaan. (Varma 2024, 66-68.) Esiin nousseet haavoittuvuudet ja riippuvuudet kolmansista maista tavarantoimitusketjuissa sai monet tahot haluamaan eri tuotantojen palauttamista Eurooppaan. Tämä eräänlainen deglobalisaatio näkyi myös sen ajan keskustelussa strategisesta autonomiasta. Tarkempi selvitys kuitenkin osoitti tuotantojen keskittämisen takaisin Eurooppaan olevan niin kallista, että se kumoaisi kansainvälisten tuotantoketjujen luomat hyödyt. Sen jälkeen SA-keskustelussa painotettiin vahvemmin kriittisiä toimialoja, kuten lääketuotannon kasvattamista Euroopassa. Jäsenmaiden välinen keskustelu aiheesta toi esiin EU:n tiettyjen riippuvuuksien vähentämisen ja avoimen talouden yhdistämisen samaan konseptiin. Tästä pääsemmekin *avoimen strategisen autonomian* -käsitteeseen, jota käsitellään alaluvussa 2.4. (Mario 2022, 3.)

Juuri kun EU oli alkanut toipua koronan aiheuttamista kriiseistä, Eurooppa siirtyi turvallisuuden näkökulmasta hätätilaan Venäjän aloittaessa täysimittaisen hyökkäyksen Ukrainaan helmikuussa 2022 (Rieker & Giske 2024, 2). Tämä toimi eräänlaisena strategisena herätyksenä EU:lle. Euroopan maaperällä tapahtuvan sodan lisäksi sen täytyi kohdata suuri riippuvuutensa Venäjän kaasusta ja öljystä (Varma, 2024, 69.) EU päivittikin strategista kompassiaan maaliskuussa 2022 selventäen mitä täytyisi tehdä, jotta EU:n kapasiteetti toimia, sijoittaa, turvata ja tehdä yhteistyötä parantuisi. Toisin sanoen strategiseen kompassiin tehdyt muutokset pyrkivät vahvistamaan SA:aa. (Rieker & Giske 2024, 46.)

Koronapandemia ja lisääntyneet hybridiuhat havahduttivat EU:n pohtimaan turvallisuuden käsitystä laajemmin. Tämä johti turvallisuuden tutkimuksen ja siitä tehtyjen analyysien leviämiseen perinteisen sotilaallisen perspektiivin ulkopuolelle. Ennen koronaa valtaosa Euroopan turvallisuuteen keskittyvistä analyyseistä keskittyi enimmäkseen sotilaalliseen puoleen. Ukrainan sodan kiihdyttyä vuonna 2022, perinteinen turvallisuusulottuvuus nousi kuitenkin jälleen keskeisimmäksi agendaksi turvallisuussektorilla. (Rieker & Giske 2024, 2,7.) Euroopan alueella käytävästä sodasta huolimatta Rieker & Giske (2024, 7) toteavat tekstissään länsimaisten avoimien demokraattisten yhteiskuntien pahimpien uhkien sijaitsevan muilla osa-alueilla. Turvallisuuden moniulotteisuus on EU:lle vielä melko tuore ajatus. SA:n kannalta voikin osoittautua haastavaksi vahvistaa turvallisuutta uusilla tavoilla samanaikaisesti, kun Ukrainan sota pitää sotilaallisen puolen keskiössä. EU:n kapasiteetti kehittää osa-alueitaan on kuitenkin rajallinen, eikä se siten pysty antamaan kaikille aihepiireille yhtä suurta huomiota.

Venäjän täysimittainen hyökkäys Ukrainaan muistutti siitä, kuinka paljon Eurooppa on riippuvainen Yhdysvalloista. (Rieker & Giske 2024, 63.) EU:n turvallisuus- ja puolustussektorin tiivis suhde Yhdysvaltoihin ponnahti esille SA:n käsitteen käyttöönoton jälkeen ensi kertaa merkittävästi jo vuonna 2016. Yksi vaikuttava tekijä Yhdysvaltojen asenteen muutokseen Eurooppaa kohtaan oli Donald Trumpin ensimmäisen presidenttikauden tapahtumat. (Zandee ym. 2020, 4.) Yhdysvaltojen liiketoiminnallinen lähestymistapa, protektionistinen käytös sekä turhautuminen Euroopan vähäiseen rahalliseen kontribuutioon Naton budjettiin loivat epäilyksiä siitä, saisiko Eurooppa Yhdysvalloilta apua, kun sen tarve tulisi (Lavery ym. 2022, 67; Zandee ym. 2020, 4.). Naton rooli Euroopan puolustuksessa on SA:n kehittymisestä huolimatta vahva joidenkin jäsenmaiden Yhdysvaltoihin kohdistetuista huolista huolimatta. Suomen ja Ruotsin liittyminen osaksi Natoa on todiste siitä. Vahva sotilaallinen puolustus ei kuitenkaan ole riittävä keino suojata Eurooppaa erilaisilta uhilta terveys-, kyber- ja energiasektoreilla. Tästä syystä SA:n täytyy sisältää muutakin kuin perinteinen alueellinen puolustus. (Rieker & Giske 2024, 9.)

Trumpin toisen kauden toimet voivat aiheuttaa Euroopan maissa huolta tulevaisuudesta muttei järkytystä, sillä shokki koettiin jo ensimmäisen kauden aikana. Trump mm. harkitsi Natosta vetäytymistä kautensa lopussa, mikä luokki EU:lle haasteen, miten edetä puolustussektorillansa. Yhdysvallat on nimittäin historian kuluessa suhtautunut nihkeästi EU:n puolustuskapasiteetin vahvistamiseen, mutta kyseisen maan armoille jääminen puolustuksen saralla voi pidemmän päällä osoittautua riskialttiiksi, jos Yhdysvallat päättääkin vetäytyä roolistaan Euroopan turvallisuuden tukijana. (Varma 2024, 72.) Trumpin toinen presidenttikausi tulee todennäköisesti pitämään keskustelun EU:n puolustuksellisen ulottuvuuden suunnasta aktiivisena seuraavina vuosina. Heti toisen kautensa alussa helmikuussa 2025 Trump otti osaa Venäjän ja Ukrainan väliseen konfliktiin soittamalla ensiksi Putinille ja vasta jälkikäteen Zelenskylle (Bowen 2025). Trump-johtoinen Yhdysvallat näyttää priorisoineen kommunikaatiotaan Venäjän kanssa Ukrainan sijasta, mikä itsessään aiheuttaa myös EU:lle huolia roolistaan Euroopan turvallisuudessa. Venäjän liiallinen rooli mahdollisissa rauhanneuvotteluissa voi nimittäin toimia eräänlaisena viestinä Venäjän toimien hyväksyttävyydestä, mikä heikentää muiden Euroopan valtioiden ja siten EU:n turvallisuustilannetta.

Toinen merkittävä takaisku EU:n turvallisuuden kannalta tapahtui Brexitin myötä vuonna 2016, jossa Iso-Britannia erosi unionista. (Česnakas & Juozaitis 2023, 23). Iso-Britannia on edelleen yksi merkittävistä ulko- ja turvallisuuspoliittisista toimijoista Euroopassa Brexitin jälkeen, vaikkakin maan lähtö EU:sta lisäsi epävarmuutta mantereella. (Zandee ym. 2020, 4.) Iso-Britannian sotilaalliset ja diplomaattiset yhteydet vaikuttavat merkittävästi kykyyn toimia tarpeen tullen. Lisäksi se oli toinen EU:n jäsenmaa Ranskan lisäksi, joka omistaa ydinaseita. Maan vaikutus SA:n tilaan on siis huomattava. (Varma 2024, 74.) Brexitin ja Yhdysvaltojen asennemuutoksen seurauksina pohdinta Euroopan itsenäisemmästä ja varmemmasta asemasta ulko- ja turvallisuuspolitiikassa heräsi henkiin eurooppalaisten johtajien joukossa. (Lavery ym. 2022, 66-67.) Puolustuksellisen autonomian vahvistaminen voi kuitenkin olla helpommin sanottu kuin toteutettu, sillä EU:n jäsenmaiden johtajilla on usein ollut haasteita löytää yhteinen sävel turvallisuuteen liittyvässä päätöksenteossa. Tähän syvennyttäänkin enemmän seuraavassa alaluvussa.

### **2.3. Puolustus ja jakautuneet mielipiteet**

Euroopan unionin sisällä mielipiteet ovat jakautuneet jo pitkän aikaa, kun puhutaan puolustussektorin tulevaisuudesta (Miró, J. 2022, 328). Tämä jakautuneisuus on lähtöjään integraation alkuajoilta, sillä jo 1960-luvulla joukko maita kyseenalaisti Ranska-johtoisesti Euroopan riippuvaisuuden Yhdysvaltojen suojelusta, yrittäen vähentää Euroopan riippuvaisuutta NATO-sotilasliitosta. Transatlanttista yhteistyötä ja sen tiivistä jatkoa kannattaviin maihin kuuluivat Iso-Britannia, Saksa, Alankomaat sekä pohjoisia Euroopan maita. Vuosikymmenten aikana Ranska-johtoinen Euroopan geopoliittinen autonomia ei ikinä toteutunut erinäisien syiden takia, mutta kylmän sodan jälkeen Naton ja Euroopan tulevaisuus nousi jälleen pinnalle. Turvallisuussektorin autonomia jäi saavuttamatta Iso-Britannian vaatimusten takia. Maan mielestä EU:n puolustus- ja turvallisuussektorin olisi kehityttävä eräänlaiseksi eurooppalaiseksi pilariksi Natossa. (Lavery ym. 2022, 66-67.) Iso-Britannian poissaolo voikin viedä EU:ia suuntaan, johon se ei kyseisen vaikutusvaltaa omaavan jäsenmaan jäsenyyden aikana olisi päätynyt.

Strategisen autonomian vahva kannattaja ja edistäjä on ollut Ranska. Maan onkin todettu olevan kantava voima koko strategisen autonomian käsitteen edistämisessä. (Česnakas &

Juozaitis 2023, 26.) Ranskan presidentti Emmanuel Macronin näkemykset Euroopan strategisesta autonomiasta on saanut osan Natomaista epäilemään SA:n olevan Ranskan keino heikentää Yhdysvaltojen vaikutusvaltaa Euroopassa. Jo presidenttikautensa alussa Macron puhui ja loi kumppanuuksia EU:n sotilaallisten hankintoja edistämiseksi, jossa teknologinen ja teollinen autonomia oli varmistettava. (Lavery ym. 2022, 65-68.) Ranskan ajama linja SA:ssa muistuttaa hyvin paljon Euroopan puolustusyhteistyön alkuaikojen ajamia tavoitteita (Česnakas & Juozaitis 2023, 26.) Jo 1960-luvulla Ranskan silloisen presidentin de Gaullen johtama joukko maita kyseenalaisti Euroopan riippuvuutta Natosta tavoitteenaan puolustuksellisesti omavaraisempi Eurooppa. (Lavery ym. 2022, 65-66).

Maat, jotka pelkäsivät strategisen autonomian heikentävän transatlanttisia suhteita, suhtautuivat projekteihin skeptisesti antamatta niille tukea (Zandee ym. 2020, 4). SA:n vahva liitانتä turvallisuuteen saikin osan unioniin kuuluvista Nato-maista ja muutaman Venäjän rajanaapurin, kuten Suomen ja Viron, suhtautumaan termin käyttöön epäileväisesti vielä vuonna 2019. (Mario 2022, 1-2.) Merkittävä syy skeptisyyteen sijaitsee käsitteen loppuosassa, eli autonomiassa. Kyseinen sana on mahdollista tulkita symboloimaan etäännyttä tai irtaantumista erilaisista kumppanuuksista, minkä taas voi ajatella tarkoitukseksi etäännyttää EU:ta puolustukseen liittyvästä transatlanttisesta yhteistyöstä. (Helwig 2022, 22.) Vaikka skeptiset jäsenmaat ajattelevat strategisen autonomian käsitteen lisäävän kilpailullista aspektia Yhdysvaltojen tuoman puolustusyhteistyön rinnalla, niin autonomian kannattajat kokevat konseptin täydentävän transatlanttista puolustusyhteistyötä. (Mario 2022, 2.)

SA:n kannattajien keskuudessa vallitsee erimielisyyksiä vastustajien tavoin. Eräs merkittävä kumppanuus, jonka Macronin johdolla Ranska on onnistunut muodostamaan SA:n edistämiseksi, on Saksa. Erilaiset projektit SA:n ympärillä toivat kuitenkin ilmi, että molemmat maat näkevät SA:n ja sen hyödyt hyvin eri tavalla. (Lavery ym. 2022, 67-68.) Esimerkiksi Ranska suunnitteli alun perin luvussa 2.1. mainitun PESCO:n keskittämistä pieneen, suuria edistysaskeleita haluavien jäsenmaiden ryhmään. Saksa taas halusi mahdollisimman monen jäsenmaan resursseista tai integraatiohalukkuuden määrästä riippumatta osallistuvan siihen. (Rieker & Giske 2024, 67.) Saksa haluaa kasvattaa EU:n jäsenmaiden välistä integraatiota sekä uskoo autonomian tukevan Nato-yhteistyötä. Maa haluaa SA:n etenevän yhtenäisesti jäsenmaiden välisessä yhteisymmärryksessä. Ranska puolestaan haluaa vähentää Euroopan alueen riippuvuutta ulko- ja turvallisuuspolitiikassa Natosta turbulentsissa geopoliittisessa

ympäristössä. Tämä tarkoittaisi yhteistyön tapahtumista pienemmissä samanmielisissä maaryhmittymissä, riippumatta EU:n läsnäolosta. Saksan innostus SA:aa kohtaan kuitenkin hiipui jonkin verran Trumpin ensimmäisellä kaudella, jolloin SA:n hyödyllisyyttä alettiin kyseenalaistamaan maan sisällä. (Lavery ym. 2022, 67–68.) Saksa kuitenkin pyrkii tasapainoilemaan Ranskan intressien ja Naton välillä, sillä se tiedostaa molempien tärkeyden Euroopan tulevaisuuden kannalta (Česnakas & Juozaitis 2023, 26).

Zandee ym. esittävät (2020, 4), artikkelissaan huomion siitä, kuinka SA:n puolustajat ajattelevat, jopa ylioptimistisesti, EU:n pystyvän paikkaamaan puolustusheikkoutensa nopeasti, kun taas autonomian vastustajat tukeutuvat liikaan Yhdysvaltojen apuun, sivuttaen viimevuosien geopoliittiset muutokset. Ukrainan sodan alettua Yhdysvallat on näyttänyt tukensa Eurooppaa kohtaan, mikä on vaimentanut toistaiseksi SA keskustelusta Yhdysvaltojen tukea epäilevien äänet (Helwig 2023, 57). Trumpin toinen presidenttikausi, joka alkoi vasta Helwigin (2023) artikkelin jälkeen, on hyvin todennäköisesti herättänyt jokaisen Bidenin kaudella vaimentuneen äänen.

## 2.4. Avoin strateginen autonomia

Kansainvälinen avoimuus on keskeinen pilari Euroopan unionin toiminnassa (Spanish Presidency 2023, 9). EU on pyrkinyt edistämään ylikansallista yhteistyötä viimeisen seitsemänkymmenen vuoden aikana ja sen ansiosta on kehittynyt maailman integroituneimmaksi kaupantekoaalueeksi sekä ansainnut maineen globaalina monikansallisen yhteistyön edistäjänä. (Miró 2022, 315-316.) Strategisen autonomian alkaessa sisältää useampia politiikkasektoreita, sanan *autonomia* käyttöä alettiin kritisoida yhä enemmän. Autonomian tavoittelun yhdistäminen EU:n globaaliin vientitalouteen sai kritiikkiä mm. Euroopan komission kaupan pääosastolta. (Gehrke 2022, 1.) Koronapandemia sekä Kiinan ja Yhdysvaltojen keskinäisen kilpailun kasvun nostattaessa keskustelua kauppapolitiikan strategisesta autonomiasta, ei SA:n saamaa kritiikkiä voitu jättää huomiotta. Komissio esittikin ratkaisuksi kauppapolitiikan uudistamista avoimen strategisen autonomian (ASA) avulla. (Salmimies 2021, 4.)

Strategisen autonomian käsite oli jo ehtinyt vakiintua julkisessa keskustelussa 2020-luvun alkuun mennessä, joten nimen täysi uudistaminen ei ollut enää järkevä vaihtoehto.

Toimivimmaksi ratkaisuksi todettiin muokata SA:sta avoin strateginen autonomia. (Gehrke 2022, 1.) Teoriaosuudessa strategisen autonomian konseptin mahdollisimman kattavan ymmärtämisen johdoksi, käsitellään avointa strategista autonomiaa erillisenä alalukunaan. Pro gradu -tutkielman selkeyden vuoksi käsitteitä käytetään kuitenkin tästä alaluvusta eteenpäin synonyymeina ja kirjoitettaessa strategisesta autonomiasta.

Avoin strateginen autonomia on Euroopan komission vuonna 2024 julkaiseman työpaperin mukaan poliittinen käsite, johon sisältyy strategian lisäksi teknologia, haavoittuvuuksien näkökohdat ja autonomia (Kroll 2024,1.) EU onkin kehittänyt paljon erilaisia välineitä ASA:aan liittyen kriittisten riippuvuuksien vähentämiseksi ja resilienssin kasvattamiseksi. (Juncos & Vanhoonacker 2024, 955). Viime vuosina unionin jäsenmaat ovat alkaneet tiedostaa kilpailukyvyllä ja kriisikestävyydellä olevan riippuvuussuhde, jossa EU:n sääntelyyn ja itsevarmuuteen nojautuva yhteistyö tarvitsee uudenlaista tasapainoilua. Avoimen strategisen autonomian tarkoituksena onkin mahdollistaa EU:n pysyminen merkittävänä globaalitoimijana samalla kun se korjaa haavoittuvuuksiaan. (Spanish Presidency 2023, 22.) Osa maista on kuitenkin huolissaan siitä, mitkä kaikki aiheet luokitellaan kriittisiksi peläten vahvan teollisuussektorin omaavien jäsenmaiden käyttäen tätä taktiikkana vahvistaa omaa asemaansa. 12 jäsenmaata tekikin vuonna 2021 kirjallisen kannanoton siitä, ettei kaikkia teknologiaan liittyviä sektoreita voida tai tulisi luokitella kriittisiksi, eikä minkään sektorin merkittävyys Euroopan tulevaisuuden kilpailukyvyssä tulisi määrittää sen kriittisyyttä. (Miró 2022, 330.)

EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyöhön liittyvä strateginen kompassi mainitsee ASA:n vain kerran. (Juncos & Vanhoonacker 2024, 955). Vähäisen näkyvyyden perusteella avoimuuden lisääminen käsitteeseen ei näytä riittävän ratkomaan turvallisuussektorilla esiintyviä erimielisyyksiä käsitteestä, mikä tuntuu rajoittavan EU:n mahdollisuuksia kehittää sitä kyseisellä osa-alueella. Mirón (2022, 330) mukaan osalle ASA:n talouspuolta kritisoivista maista juuri strategisen autonomian puolustussektorin potentiaali tuntuu konseptin houkuttavimmalta osa-alueelta. Strategisen autonomian konseptia kritisoivien jäsenmaiden kokoonpanot riippuvat siten sektorista, missä sitä pyritään edistämään.

Resilient EU2030 -raportin mukaan lähes kaikki jäsenmaat hyväksyvät avoimen strategisen autonomian nykyisessä muodossaan, joka on raportin mukaan ”hyödyllinen sekä epätäydellinen” (Spanish Presidency 2023, 22). Edellisestä määritelmästä huolimatta



käsitteen ympärillä leijuu epämääräisyyttä ja skeptisyyttä. ASA:n tarkoituksena on kuvastaa EU:n tavoitetta monitahoiseen yhteistyöhön liittyen. (Kroll 2024, 3.) Euroopan unionin neuvosto kuvaileekin avointa strategista autonomiaa kykynä toimia itsenäisesti, kun se on välttämätöntä, ja yhteistyökumppaneiden kanssa silloin, kun se on mahdollista. (Spanish Presidency 2023, 22.) Avoimen strategisen autonomian avulla EU viestii maailmalle, että se haluaa tehdä yhteistyötä globaalitasolla, eikä vahvistaa protektionismia. Ottaen huomioon viime vuosien tapahtumat, kuten koronapandemia ja Ukrainan sota, Eurooppa on kuitenkin kokenut, ettei sille jää muita vaihtoehtoja kuin suojella itseään ja vahvistaa kyvykkyyttään toimia tarpeen tullen itsenäisesti. (Gehrke 2022, 1.) Yhteistyön painottamisesta huolimatta avoin strateginen autonomia luo EU:lle mahdollisuuden edetä kohti protektionistisempaa kauppapolitiikkaa. ASA:n kuvaus jättää hyvin tulkinnanvaraiseksi, milloin EU:n on välttämätöntä toimia itsenäisesti ja milloin ei. (Salmimies 2021, 4.) EU luo siis itselleen pelivaraa joustaa omista arvoistaan vedoten itsemääritelyyn ja mielivaltaiseen välttämättömyyteen. EU:n avoimuuden hehkutuksesta huolimatta, itsesuojelun priorisoiminen viimeaikaisissa heijastaa EU:n omia epävarmuuksia avoimen järjestelmän toimivuutta kohtaan. Sanan ”avoin” lisääminen SA:n käsitteen eteen näyttää enemmän markkinointikeinolta luoda mahdollisuus itsekkäämmille toimille.

On pääteltävissä, että avoimen strategisen autonomian syntymiseen on vaikuttanut useampi eri tekijä, jotka juontavat juurensa niin EU:n sisäisestä kuin ulkoisestakin toimintaympäristöstä tapahtuneista muutoksista. Käsitteen laajentuminen ja muokkaantuminen ajan kuluessa sen alkuajoista lähtien, viittaa todennäköisesti siihen, että strateginen autonomia on ajassansa elävä konsepti. SA:n jakanut mielipiteitä jo alusta asti. Sen kehittyminen on tuonut uusia kiistanaiheita. Konseptin erilaiset tulkinnat ovat johtaneet strategisen autonomian tunnuspiirteiden muokattavuuteen ja monitulkinnaisuuteen (Lavery ym. 2022, 58). Mahdollisimman selkeän kuvan luomiseksi näinkin laajasta ja monitulkintaisesta käsitteestä kuin SA, syvennytään seuraavaksi yhteen sen keskeisimmistä osa-alueista, eli talouteen.

## **2.5. Geoekonomiikka**

Taloussektori on kaikkein integroitunein osa EU:ia ja se muodostaakin maailman suurimman kauppaa-alueen (Helwig 2022, 25). Strategisen autonomian konseptin kehittyessä talous on

saanut keskeisen aseman sen sisällössä ja nykyisin talous onkin merkittävä osa käsitettä (Juncos & Vanhoonacker 2024, 955). Gehrke (2022, 61) ehdottaa talous- ja teknologiateemaisten aihealueiden olevan strategisen autonomian käsitteelle hedelmällisempiä tutkimuskohteita kuin puolustussektori. Kauppa ja taloudelliset ulkosuhteet ovatkin onnistuneet syrjäyttämään turvallisuuden keskeistä roolia strategisessa autonomiassa (Juncos & Vanhoonacker 2024, 959).

Taloussektorin tärkeyden EU:lle voi nähdä tavassa, jolla EU siitä viestii. Euroopan unioni on jo pitkään puhunut itsestään globaalina markkinavoimana. Se pyrkii edistämään sääntöihin pohjautuvaa kansainvälistä kaupankäyntiä sekä vähentämään siihen liittyviä esteitä. EU:n politiikka kaupankäynnissä on vuosien ajan perustunut markkinoiden avaamiseen (Schmitz & Seidl 2023, 834). Strategiseen autonomiaan liittyvän keskustelun levitessä talouteen, EU:n talousaiheisessa retoriikassa on kuitenkin tapahtunut muutoksia (Helwig 2022, 26). Kaupan geopolitisoituminen on muuttanut mm. komission näkökantaa siitä, miten parhaiten edistää EU:n etuja ja arvoja. (Schmitz & Seidl 2023, 834). Liberaaliin kaupankäyntiin ja vastavuoroisuuden keskittymisen sijaan on havaittavissa merkkejä siitä, että EU käyttää yhä enemmän markkinoitaan ja kaupankäyntiä strategisesti vallan välineenä edistääkseen poliittisia agendojaan, kuten kansainvälisen hiilineutraaliuden tavoittelua tai työntekijöiden oikeuksien parantamista tuotantoketjuissa. (Helwig 2022, 33.) Autonomian tuominen talouskeskusteluun on huomattava suunnanmuutos toimijalle, joka on pitkään mainostanut itseään liberaalin talousjärjestyksen johtajana (Gehrke 2022, 63). EU:n itseään nostattelevasta retoriikasta ja merkittävästä taloudellisesta asemastaan huolimatta monet näkevät Yhdysvaltojen pitävän johtavan toimijan titteliiä kyseisellä sektorilla (Hopewell 2021, 1025-1027).

Vielä 2000-luvulla taloudellisen keskinäisriippuvuuden ajateltiin edustavan vakautta, varallisuutta ja turvallisuutta. Esimerkiksi Kiinan talouskasvu ja EU:n kanssa lisääntyvä kaupankäynti nähtiin pääasiassa mahdollisuutena edistää Kiinan demokratisoitumista. (Gehrke 2022, 64-65). Kiina onkin toisella sijalla Yhdysvaltojen perässä, kun tarkastellaan EU:n kauppakumppaneita tavaroiden saralla (Van den Abeele 2021, 9). Kiinan nousu merkittäväksi taloudeksi globaalilla tasolla on vaikuttanut suuresti myös EU:n strategiseen autonomiaan. Vahvistuessaan Kiina on noussut johtavaksi toimijaksi monella teknologian alalla, kuten 5G teknologiassa ja tekoälyn saralla. Teknologian ollessa merkittävä osa SA:aa, luo tämä haasteita

EU:n kyvyille ylläpitää sääntelyn avulla kerättyä valtaa kansainvälisellä tasolla sekä heikentää sen kykyä toimia autonomisesti teknologiakentällä. (Poutala ym. 2022, 80.)

Trumpin ensimmäisen presidentin kauden aikana havaitut Yhdysvaltojen asenteen muutokset vaikuttivat EU:n puolustussektorin epävarmuuden kasvamisen lisäksi myös talouteen. Yhdysvaltojen protektionistisen käytöksen lisääntyminen näkyy esimerkiksi siinä, että se on alkanut irtautua Kiinan kanssa tehtävästä yhteistyöstä. (Gehrke 2022, 65). Yhteistyön vähentyminen on lisännyt kyseisten suurvaltojen välistä kilpailua. Kiinan ja Yhdysvaltojen kasvanut kilpailu onkin hyvä esimerkki valtioiden lisääntyvästä kriittisyydestä keskinäisriippuvuutta kohtaan. Globaalien valtasuhteiden muutos on lisännyt epävarmuutta EU:n tulevaisuudesta. (Juncos & Vanhoonacker 2024, 960.) EU:n omatessa riippuvuuksia molempiin maihin, vaikuttaa niiden keskinäiset kiristyneet välit myös EU:n kykyyn toimia ja vahvistaa asemaansa kansainvälisellä areenalla. Lisäksi protektionistinen käytös uhkaa EU:n suosimaa avointa kansainvälistä systeemiä, mikä on oleellinen EU:n taloudelliselle kasvulle.

Koronapandemian tuodessa EU:n haavoittuvuudet selkeästi ilmi, alkoi keskustelu taloudellisista keskinäisriippuvuuksista muuttua selkeästi riskikeskeisemmäksi (Gehrke 2022, 65). Euroopan unionin taloudessa on nimittäin useita haavoittuvuuksia (Spanish Presidency 2023, 22). Pandemia ei kuitenkaan ollut aiheuttanut niitä, ainoastaan tuonut ne esiin nopealla tahdilla. (Gehrke 2022, 65.) Presidentti Macron toi talouden esiin SA:n yhteydessä strategiasektorin jo 2010-luvulla, mutta ennen Covid-19 pandemiaa se ei juurikaan saanut reaktiota muissa jäsenmaissa (Juncos & Vanhoonacker 2024, 963.) SA:n vahvistaminen talouteen liittyvissä teemoissa on kuitenkin haavoittuvuuksista huolimatta saanut osalta jäsenmaista kritiikkiä. SA:n ympärillä pyörinyt talouskeskustelu ja pandemian aikana selkeästi näyttäytynyt maiden lisääntynyt protektionismi sai osan jäsenmaista epäilemään motivaatiota SA:n takana. 19 maan joukkio nimeltään ”friends of the Single Market” ilmaisi huolensa oliko SA:n todellisena tarkoituksena vahvistaa teollisuusmaiden, kuten Saksan ja Ranskan taloutta muiden jäsenmaiden kustannuksella. (Lavery ym. 2022, 73.) Epäluottamus Saksan ja Ranskan motiiveihin SA:n edistämiseksi viestii jäsenmaiden välisten erilaisten tilanteiden luomista kuiluista, mitkä voivat tulevaisuudessakin osoittautua haasteeksi SA:n edistämiseksi.

Talouden ollessa merkittävä osa EU:n toimintaa, sen kehittyminen SA:n keskeiseksi osaksi kertoo EU:n uudelleenlaisesta lähestymisestä taloutta kohtaa. Yleisestikin SA:n roolin kasvu ja leviäminen eri sektoreille heijastaa EU:n laajentunutta ymmärrystä turvallisuuden käsitteestä.

SA:n konsepti on hyvin haastavaa koota yhteen. Käsitteellä on eri kritisoijia eri sektoreilla, kuten talouden ja turvallisuuden osa-alueilla voidaan nähdä. Myös kritiikin aiheet ja kohteet vaihtelevat paljon. Tästä huolimatta kaikilla osa-alueilla päämäärä on sama, lisätä EU:n kykyä toimia tarpeen tullen itsenäisesti. Seuraavaksi siirrytään tarkastelemaan, millä menetelmällä SA:aa tässä pro gradu -tutkielmassa tutkitaan, ja esitellään analyysissä käytettävä aineisto.

### 3. AINEISTO, MENETELMÄ JA ANALYYSIRUNKO

Tämän pro gradu -tutkielman tekoprosessi on mahdollista eritellä viiteen eri vaiheeseen (ks. taulukko 1). Tutkielma teko alkoi aihepiirin valinnalla sekä tutkimuskysymyksen kehittämällä. Tutkimuskysymyksenäni on: ”*Millaisen kuvan EU luo strategisesta autonomiasta?*”. Tutkimukseni auttaa EU:n jäsenmaiden ja kolmansien maiden toimijoita ymmärtämään unionin laajempaa kehitystä viime vuosien aikana. Analyysini selventää strategisen autonomian taustalla vallitsevia teemoja, jotka ohjaavat EU:n päätöksentekoa. Nämä teemat sekä hidastavat että edistävät EU:n päätöksenteon toteutumista, jolloin toimijoiden on sopeuduttava toimintaympäristönsä muutoksiin. Ymmärtämällä Euroopan unionin strategisen autonomian logiikkaa, muut toimijat pystyvät paremmin sopeuttamaan oman toimintansa unionin hallintoon. On myös Euroopan kriisikestävyyden kannalta tärkeää, että toimijat oppivat navigoimaan EU:n hallinnollisessa ympäristössä. Strateginen autonomia ei luo vain hallinnollisia velvoitteita toimijoille, vaan myös muodostaa EU:n identiteettiin liittyvää ”minäkuvaa”. Identiteetin ymmärtäminen auttaa hahmottamaan Euroopan lähitulevaisuuden polkuja, mitä kohti EU on menossa. Sen vuoksi on perusteltua tutkia tätä aihetta juuri EU:n perspektiivistä, jota ei ole akateemisessa maailmassa riittävästi tutkittu.

Tutkielman aihepiirin valinnan jälkeen on valittava tarkasteltava aineisto. Aineiston valinnasta ja valittujen dokumenttien sisällöstä kerrotaan syvällisemmin jo seuraavassa alaluvussa, jonka vuoksi sitä ei käsitellä tässä tarkemmin. Olen ottanut inspiraatiota Bishop ja Dzidicin (2014, 17) kriittisestä kerrosanalyysistä, jossa he teemoittelevat aineistonsa tutkittavan ilmiön määrällisiin, rakenteellisiin, maailmankuvallisiin ja narratiivisiin luokkiin. Jokaisella neljällä luokalla on ominaispiirteet, jolloin koin tämän soveltuvan hyvin SWOT-analyysin teemoittelevaan runkoon kolmannen vaiheen mukaisesti. Bishop ja Dzidic (2016, 20) ovat ottaneet mallia Braun ja Clarken (2008) teemoittelusta teemojen koodaamiseksi, joka soveltuu myös omaan analyysiprosessiini. Tutkimusprosessini neljäs ja viides vaihe ovat identtisiä teeman merkityksen määrittämisen, analysoinnin ja raportoimisen kanssa (Braun & Clarken, 2008), koska omat alateemani muodostuvat SWOT-analyysin muodostamien pääteemojen sisällä ja raportoin löydökseni lukijalle.

Aineiston valinnan jälkeen käyn dokumentit systemaattisesti läpi analyysirungon muodostamista varten. Tässä vaiheessa hyödynnän luvussa 3.2. tarkemmin esiteltävää SWOT-

analyysiä ja kerään aineistosta kaiken relevantin data neljän eri pääteeman alle. Sen jälkeen työskentelen jokaisen pääteeman sisällä lukien niiden alle kerättyä materiaalia vielä aiempaa syvällisemmin, minkä tarkoituksena on nostaa aineistosta esiin analyysiosuudessa käsiteltäviä teemoja. Kun esittelen esiinnousseet alateemat analyysiosiossa, kohtelen SWOT-analyysin osa-alueita – vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat –pääteemoina, joiden alle muodostuu esiinnousseita alateemoja.

Vaihe	Kuvaus
1 Aihepiirin valinta ja tutkimusongelman määrittely	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tutkimusongelman ja kysymyksen tulisi olla monitulkintainen ja syvällistä ymmärrystä vaativa yhteiskunnallinen ilmiö</li> </ul>
2 Tutkimusaineiston valinta ja siihen tutustuminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dokumenttien alustava silmäily</li> <li>• Tutkimusaineiston aineiston valinta</li> <li>• Dokumenttien ensimmäiset muistiinpanot ensireaktioista</li> </ul>
3 Tutkimusaineiston koodaaminen SWOT-luokkiin	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dokumentin tekstiaineiston jakaminen vahvuuksiin, heikkouksiin, mahdollisuuksiin ja uhkiin.</li> <li>• Työskentely tapahtuu pääteemojen välillä</li> <li>• Tutkimusaineiston ensimmäinen syvälinen lukeminen</li> <li>• Tutkimusaineiston merkitys ymmärretään pääteeman avulla</li> </ul>
4 Tutkimusaineiston koodaaminen SWOT-luokan sisällä	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Alateemojen muodostus tapahtuu pääteemojen sisällä</li> <li>• Pääteeman ominaiset alateemat syntyvät aineistoa käsiteltäessä</li> <li>• Tutkimusaineiston toinen syvälinen lukeminen</li> <li>• Varsinaiset “lainaukset” liitetään tiettyyn alateemaan.</li> <li>• Alateemojen muokkaaminen tarvittaessa</li> </ul>
5 Tutkimuksen löydöksiä raportointi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tutkimusongelman merkityksen lopullinen määrittäminen</li> <li>• Tutkimuskysymykseen vastaaminen</li> <li>• Suorat lainaukset havainnollistavat lukijalle minun ajatteluani raportoidessa löydökseni pääteemojen ja alateemojen muodossa</li> </ul>

Taulukko 1. Tutkimuksen vaiheet

### **3.1. Aineisto: strategista autonomiaa käsittelevät dokumentit**

Strategisen autonomian ollessa EU:n lanseeraama konsepti, on mielenkiintoista analysoida, miten vuosien aikana kehittynyt SA oikeastaan näyttäytyy EU:n sisällä työstetyissä dokumenteissa. Koska SA on parhaillaan vasta kehittymässä oleva konsepti, keskitytään tutkielmassa siihen, millainen kuva siitä muodostuu tutkielman tekohetkellä. SA ymmärrettiin hyvin eri lailla kymmenen vuotta sitten, kuten teoriaosuudessa käsitellään. On siis mahdollista, että se muuttuu yhtä lailla seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Tässä pro gradu -tutkielmassa tutkimusaineisto muodostuu kahdesta strategiseen autonomiaan keskittyvästä dokumentista, joiden tarkoituksena on tukea EU:n instituutioiden työskentelyä. Aineiston rajauksena päätin keskittyä vain EU:n instituutioiden omilla sivuilla julkaistuihin dokumentteihin, sillä halusin keskittyä juuri EU:n itsensä tuottamaan narratiiviin tässä tutkimuksessa. Aineiston dokumentit on kohdistettu tärkeisiin instituutioihin EU:n sisällä, mikä luo kattavan, mutta keskeisen tarkastelualueen EU:ssa. Käsittelemällä tässä luvussa esiteltäviä dokumentteja, on tutkielmassa mahdollista analysoida tietomäärää, minkä keruu olisi muuten ollut mahdotonta olemassa olevilla resursseilla. (Morgan 2022, 67).

Strateginen autonomia on mielipiteitä jakava käsite, kuten teoriaosuudessa käy ilmi. EU on toimija, joka muodostuu 27 jäsenmaasta. Globaalina toimijana se pyrkii kuitenkin yhtenäisyyteen ja puhumaan siten yhdellä äänellä. Valitsemalla EU:n instituutioiden työskentelyä tukevia dokumentteja tutkielma tarkastelee, millaisena strateginen autonomia näyttäytyy, kun jäsenmaiden äänet sulautuvat yhteen EU:n instituutioiden työskentelyssä.

Aloitin aineiston etsinnän käymällä läpi EU:n instituutioiden nettisivuilla julkaistuja dokumentteja. Silmäilin niitä läpi etsien aineistoa, jossa strategista autonomiaa käsiteltäisiin mahdollisimman kattavasti. Aineiston löytämisessä haastavaksi osoittautui sellaisten dokumenttien löytäminen, joissa strategisesta autonomiasta ei puhuttu vain yhden sektorin näkökulmasta. SA:sta nimittäin löytyi useita erilaisia dokumentteja, joiden aiheena jokin pienempi aihealue, esimerkiksi energia, avaruus tai ympäristö. Dokumenttien sektoripainotteisuus havainnollistaa hyvin, kuinka EU:n sisäinen työskentely voi usein olla sirpaloitunutta, eikä eri sektoreilla tehdyn työn yhdistämiseksi suurempaan kuvan kokonaisuuteen käytetä tarpeeksi vaivaa. SA:n liiallinen sektorikohtainen käsittely voi myös lisätä riskiä monitulkinnaisuuden lisääntymiselle käsitteen sisällä.

Kerättyäni dokumentteja, joissa SA:aa käsitellään kattavasti, havaitsin uuden haasteen. Jokaisen dokumentin alussa lukee lyhyt tekstipätkä, mikä poistaa kyseisen instituution vastuun dokumentin sisällöstä sekä mainitsee, ettei dokumentti välttämättä edusta instituution virallista kantaa aiheesta. Strateginen autonomia mainitaan satunnaisesti erilaisissa EU:n instituutioiden tuottamissa asiakirjoissa, sekä sen alle kuuluvia teemoja käsitellään EU:n tuottamissa dokumenteissa, mutta itse SA:aa laajasti käsittelevää EU:n virallista kantaa ilmaisevia kokonaisvaltaisia dokumentteja ei löytynyt. Valitsemani dokumentit ovat kuitenkin kehitetty unionin toimielinten päätöksentekoprosessien tukemiseen. Tästä syystä EU:n instituutioiden julkaisemat epäviralliset dokumentit ovat mielestäni sopivin aineisto tutkielman toteuttamiseen.

Rajasin myös hakukriteerini ajallisesti, koska SA:n käsite on kehittynyt ja laajentunut melko nopeasti alkuaikojen puolustuspainotteisuudestaan. Rajasin tarkasteltavaksi materiaaliksi vain vuodesta 2020 alkaen julkaistut dokumentit. Päädyin 2020-lukuun, koska vuosikymmenen vaihteessa alkanut Covid-19 pandemia vauhditti SA:n kehitystä huomattavasti (Zandee ym. 2020, 7). Näen tästä syystä aiemmissa SA:aa käsittelevissä dokumenteissa olevan liian suuri ero uusimpiin julkaistuihin dokumentteihin. Se, että kokonaisvaltaisia strategista autonomiaa käsitteleviä dokumentteja on viimeisen viiden vuoden aikana julkaistu EU:ssa melko vähän, kertoo SA:n asemasta EU:n sisällä. EU:n instituutioiden voi olla yksinkertaisempaa valita pienempi sektori, kuin tarkastella sen kokonaiskuvaa.

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan kirjallisia dokumentteja, koska tutkittava aihepiiri on laaja sekä kansainvälinen. Niiden kerääminen on haastatteluja käytännöllisempää, sekä niistä saatu informaatio soveltuu tässä yhteydessä parhaiten SA:n tutkimiseen. Kirjallisista dokumenteista saatu tieto on myös vakaampaa kuin haastattelusta saatava aineisto, sillä haastatteliija saattaa vaikuttaa haastateltaviin haastattelun aikana. On kuitenkin hyvä muistaa, ettei dokumenteista saatu tieto ole aina täysin objektiivista, vaan niidenkin valmistelussa on voinut tapahtua puolueellisuutta. (Morgan 2022, 66.)

Ensimmäisenä dokumenttina toimii vuonna 2023 Euroopan unionin neuvoston sen hetkisen puheenjohtajamaan Espanjan julkaisema dokumentti Resilient EU 2030. Ensimmäisinä vuosina Euroopan talousyhteisön neuvostona eli nykyään Euroopan unionin neuvostona tunnettu toimielin on perustettu vuonna 1958. EU:n neuvosto on unionin instituutio, jossa jäsenmaiden ministerit kokoustavat yhdessä käsitellen erilaisia lakeja tai niihin kohdistuvia



muutoksia. Lait ovat käsittelyssä Euroopan komission ehdotusten pohjalta ja ne hyväksytään yhdessä Euroopan parlamentin kanssa. Kokoukseen osallistuvat ministerit edustavat koko jäsenmaataan kokouksissa ja voivat siten sitoutua oman jäsenmaansa hallituksen puolesta kokouksissa tehtäviin päätöksiin. EU:n neuvostossa ei kuitenkaan ole pysyviä jäseniä, vaan jokainen jäsenmaa lähettää kokouksiin kokouksen aihepiiristä vastuussa olevan ministerin. Lakien säätämisen lisäksi EU:n neuvoston tehtäviin kuuluu mm. EU-maiden politiikan koordinointi, valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa sopimusten muodostaminen sekä EU:n vuosittaisen talousarvion hyväksyminen parlamentin rinnalla. (Euroopan unioni A 2024.) EU:n neuvostolla on siis keskeinen asema unionin suunnan kehittymisessä. Siksi sen tuottama dokumentti on hyvä valinta tutkimuksen aineistoksi.

Resilient EU2030 dokumentin tarkoituksena on toimia epävirallisena ehdotuksena kokonaisvaltaisesta suunnitelmasta, miten SA:n käsitteen ja siihen liittyvät toimet saataisiin muovattua tulevaisuuskeskeiseksi strategiaksi EU:lle. Dokumentin teossa Euroopan unionin neuvostoa auttoivat mm. Euroopan komissio, virkamiehiä jokaisesta 27 jäsenmaasta, tutkijoita sekä yksityisen sektorin edustajia. (Spanish Presidency 2023, 22.) Dokumentin tulevaisuuskeskeisyyden johdosta osa dokumentissa mainituista toimista on kehotuksia tuleviin toimenpiteisiin jo tapahtuneiden toimenpiteiden sijasta.

Toinen dokumentti on vuonna 2020 Euroopan parlamentin tutkimuspalvelun julkaisema ”*On the path to 'strategic autonomy'*”. Euroopan parlamentti on EU:n instituutio, joka vastaa Euroopan unionin neuvoston kanssa yhdessä lainsäädännön sekä talousarvion hyväksynnästä. EU:n parlamentin vastuulla on myös toimia demokraattisena valvojana muille EU:n toimielimille, sillä se muodostetaan viiden vuoden välein pidettävien suorien vaalien tulosten perusteella. Parlamentissa on yhteensä 720 jäsentä. Jäsenmaista valittujen parlamentaarikkojen määrä on suhteutettu jäsenmaiden väkilukujen määriin. (Euroopan Unioni B 2024.) Euroopan parlamentin tutkimuspalvelu (EPRS) on parlamentin sisällä toimiva tutkimuspalvelu. Sen tarkoituksena on tuottaa luotettavaa ja puolueetonta tutkimustietoa sekä analyysijä EU:n toiminnasta. (Euroopan parlamentti A 2024) EPRS:n dokumentti ”*On the path to 'strategic autonomy'*” käsittelee strategista autonomiaa politiikkasektorit ylittävänä käsitteenä. Siinä käsitellään aluksi itse SA:n konseptia, ja sen jälkeen käsitteen suhdetta energia- ja ympäristö-, talous- ja rahoitus- sekä puolustus- ja turvallisuussektoreiden kannalta. Dokumentti luotiin Euroopan parlamentin jäsenille ja sen työntekijöille parlamentaarisen työn

tueksi. Vuonna 2020, eli EPRS:n dokumentin julkaisun aikaan suurimmat puolueet parlamentissa olivat 188 jäsenellä keskusta-oikeistolainen EPP sekä 136 jäsenellä keskusta-vasemmistolainen S&D (Euroopan parlamentti B).

### **3.2. SWOT-lähtöinen sisällönanalyysi**

Tutkielman analyysi on tehty laadullisella tutkimusmenetelmällä. Yleisesti laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on muodostaa koko aineiston kattavia sääntöjä. Siinä pyritään ratkaisemaan eräänlaisia arvoituksia luoden tutkittavasta aiheesta merkitystulkinta. Tulkinta muodostuu saatavilla olevien vihjeiden ja tuotettujen johtolankojen avulla. (Alasuutari 2011, 32-35.) Laadullinen tutkimus sopii mielestäni tutkielmaan, koska se kykenee vastaamaan selkeämmin valitsemani tutkimuskysymyksen laadulliseen luonteeseen kuin kvantitatiivinen tutkimus. Strateginen autonomia keskittyy hyvin paljon aineettomiin konsepteihin, esimerkiksi oman edun suojeluun tai eri sektoreiden haavoittuvuuksien lieventämiseen, kuten teoriaosuudessa käsitellään. Edellä mainittuja asioita on hyvin vaikeaa mitata määrällisesti siten, että se kattaisi SA:n eri ulottuvuudet. Lisäksi käsitteen ollessa monitulkintainen sekä vielä kehitysvaiheessa, olisi siitä haastavaa tehdä määrällistä tutkimusta.

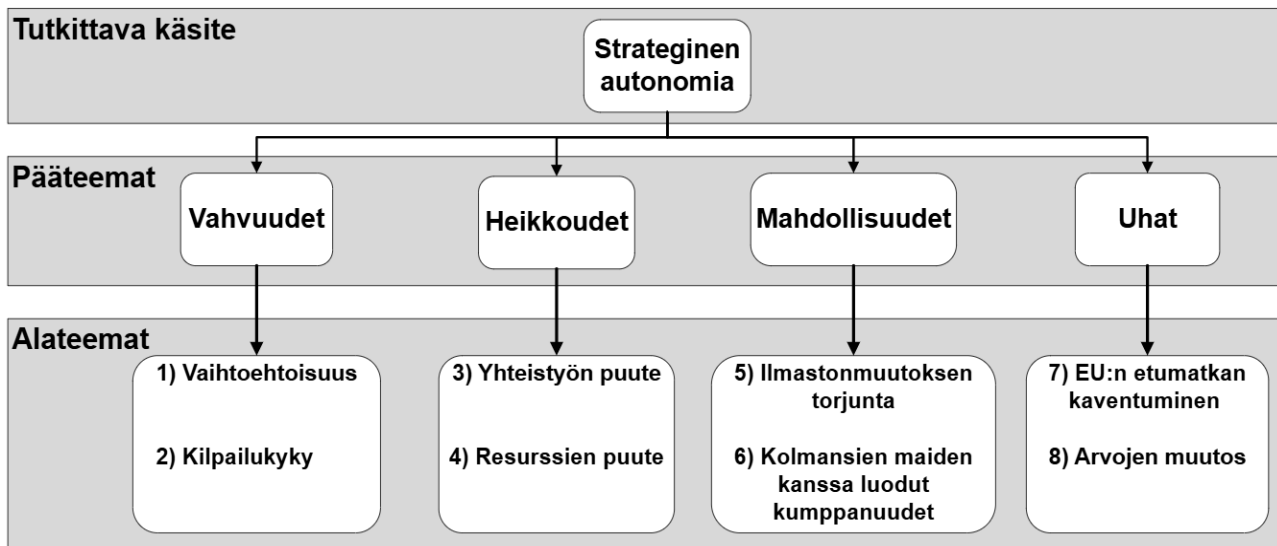
Tämän pro gradu -tutkielman tarkempana tutkimusmenetelmänä toimii SWOT-lähtöinen sisällönanalyysi. Sisällönanalyysi on laadullinen tutkimusmenetelmä, mikä taipuu monenlaiseen tutkimukseen. (Alasuutari 2011, 32-35.) Siinä keskiössä on aineiston sanoma, eli mitä aiheita ja asioita aineistossa käsitellään sen kielellisen ilmaisun sijaan. (Vuori 2021). Sisällönanalyysin analyysivaiheessa on mahdollista kategorisoida aineistoa erilaisilla tavoilla, kuten luokittelemalla, tyypittelemällä tai teemoittelemalla. Sisällönanalyysi aloitetaan karsimalla aineistosta tutkielman kannalta turha informaatio pois. Sen voi tehdä esimerkiksi paloittelemalla data osiin tai tiivistämällä aineiston. Tutkimuksen perustava rakenne luodaan pelkistetyistä aineistosta etsimällä huolellisesti mahdollisia eroavaisuuksia tai samankaltaisuuksia, mitkä sitten ryhmitellään erilaisiksi alateemoiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 78, 92.)

Tässä tutkimuksessa kategorisoinnissa hyödynnetään teemoittelua. Teemoittelu mahdollistaa aineiston systemaattisen tarkastelun. Lisäksi sen avulla on mahdollista tuottaa monitahoista, mutta runsasta ja yksityiskohtaista tietoa, mikä tekee siitä joustavan ja hyödyllisen

analyysityökalun. (Gontier ym. 2021, 368.) Teemoittelussa aineistosta pyritään näyttämään siinä runsaasti esiintyvät tutkimuksen kannalta oleelliset piirteet sekä olennaiset aihepiirit. Teemojen on tarkoitus nousta luonnollisesti tutkittavasta aineistosta vasta analyysin tuloksena. Teemojen ennalta suunnittelu ja aineiston siihen sovittaminen ei siis ole menetelmän mukaista. (Juhila 2021.) Esimerkiksi Mohd, Muhammad & Cheng (2023) pyrkivät tutkimuksessaan tunnistamaan aineistostaan teemoittelemalla tekijöitä, jotka estävät Malesian maanviljelijöiden elintarviketurvallisuuksertifioinnin. Havaitut teemat liittyivät mm. teknologiaan, ympäristöön ja markkinoihin. Miettimällä ennakkoon teemoja, osa niistä olisi voinut sattumalta liittyä aineistoon, kun taas osa ei. Tulokset eivät kuitenkaan havainnollistaisi tutkittavaa ilmiötä aidosti ja luonnollisesti, vaan ne heijastaisivat tutkijan henkilökohtaisia mielipiteitä ja ymmärrystä tilanteesta, eikä se siten olisi edes tutkimusta, vaan monimutkaisesti toteutettu mielipidekirjoitus.

Tyypittelyssä aineistosta muodostetaan tyypejä tarkastelemalla siitä löytyviä yhteisiä ominaisuuksia. Ominaisuudet voivat keskittyä esimerkiksi puhetyyliin, kirjoitustapaan, kerrontatyyliin tai ihmisiin. Muodostetut tyypit kiteyttävät aineistossa esiintyvät ilmiöt, minkä jälkeen niitä on mahdollista verrata ja ryhmitellä eroavaisuuksien tai samankaltaisuuksien pohjalta. Tyypittelyn apuna on mahdollista käyttää teemoittelua tai luokittelua. (Günther & Hasanen 2021.) Luokittelu on kolmesta tavasta kaikkein yksinkertaisin. Yksinkertaisimmillaan siinä lasketaan määriteltyjen luokkien esiintyvyyttä aineistossa. Se voidaan jopa joskus tulkita määrälliseksi tutkimukseksi sisältöä hyödyntäen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 78–79.)

Ennen aineistosta nousevien teemojen, eli tässä tutkimuksessa alateemojen muodostusta, aineisto on mahdollista ryhmitellä alustaviin ryhmiin, joita sitten käytetään tekstistä nousevien teemojen muodostamiseen. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi haastattelututkimuksessa iän perusteella. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 79.) Tässä tutkimuksessa alustava ryhmittely eli pääteemojen muodostus analyysirungon luomiseksi tehdään käyttäen SWOT-analyysiä, jota käsitellään tarkemmin seuraavaksi. SWOT-analyysin avulla tarkasteltavasta kohteesta tulisi lopulta nousta esiin muutama keskeinen alateema. (Vuorinen 2013, 88). Tässä tutkielman vaiheessa tutkija käsitteellistää tutkimusaiheen antaen havaituille alateemoille niitä kuvaavat nimet. Näin alateemat muodostavat pääteemoja (tutkimuksessani SWOT-analyysin luokat) ja lopulta itse tutkittavan käsitteen eli strategisen autonomian -käsitteen. (Elo & Kyngäs, 2008, 111.) Kuva 1 havainnollistaa alateeman, pääteeman ja tutkittavan käsitteen suhdetta toisiinsa.



Kuva 1. SWOT-lähtöinen sisällönanalyysi teemoittelemalla

SWOT-analyysi on työkalu, jonka avulla on mahdollista tarkastella toimijan sisäisiä vahvuuksia ja heikkouksia sekä ulkoisia mahdollisuuksia ja uhkia. (Sammur-Bonnici & Galea 2015,1). SWOT on lyhenne, joka muodostuu sanoista *strengths* (vahvuudet), *weaknesses* (heikkoudet), *opportunities* (mahdollisuudet) ja *threats* (uhat). Sen avulla voidaan tunnistaa suotuisia sekä epäsuotuisia olosuhteita ja tekijöitä, auttaen samalla tunnistamaan tutkittavan kohteen kohtaamia haasteita. Saatujen havaintojen perusteella on siten mahdollista luoda jatkotoimenpiteitä tieteellisen päätöksenteon tueksi. SWOT-analyysia käyttämällä tutkittavaa aihetta voidaan kuvata tarkasti, systemaattisesti ja kokonaisvaltaisesti, mikä auttaa tuloksien perusteelta suunniteltujen toimenpiteiden muodostamista. (Wang & Zhifeng 2020, 2.) Vaikka SWOT-analyysin käyttö on suosituinta johtamisessa, sitä hyödynnetään myös muillakin tieteenaloilla. (Vuorinen 2013, 88) Sitä käytetään esimerkiksi politiikkojen ja strategioiden analysointiin (Wang & Zhifeng 2020, 2), minkä vuoksi se soveltuukin hyvin strategisen autonomian tutkimiseen. SWOT-analyysi luo tälle pro gradu -tutkielmalle käytännönläheisen systemaattisen rakenteen. Yhdistettynä kuvailevaan ja tulkinnallisuuteen keskittyvään teemoitteluun, tämä mahdollistaa SA:n kokonaisvaltaisemman tarkastelun verrattuna pelkän teemoittelun hyödyntämiseen tässä tutkielmassa.

Vahvuuksissa ja heikkouksissa keskitytään toimijan sisäisiin tekijöihin. Vahvuudet ovat erilaisia sisäisiä tekijöitä, joilla on todennäköisesti positiivinen vaikutus toimijan asettamiin tavoitteisiin. Heikkoudet ovat taas sisäisiä tekijöitä, joiden vaikutus toimijan tavoitteisiin on negatiivinen (Nkambule 2023, 43.) Olen määritellyt asian sisältyvän EU:n sisäiseksi tekijäksi,

jos asia tapahtuu EU:n jäsenvaltioiden maantieteellisillä alueilla. EU-instituutiot, jäsenvaltiot, EU:n jäsenmaiden yritykset ja organisaatiot kuuluvat tähän luokkaan, koska EU ja jäsenvaltiot voivat tukea näitä toimijoita omilla päätöksillään ja resursseillaan. Hyvä esimerkki positiivisesta sisäisestä vaikutuksesta on EU:n rahoittama tutkimuksen ja innovaation Horizon-projekti, jossa Euroopan komissio tukee eurooppalaista osaamista rahallisesti kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi (Euroopan komissio 2024).

Esimerkkeinä negatiivisten sisäisten tekijöiden eli heikkouksien ilmentymisestä toimivat taas jäsenmaiden eriävät intressit sekä epädemokraattinen toiminta, mitkä rampauttavat EU:n yhtenäisyyttä. Muun muassa Unkarin ollessa EU-puheenjohtajamaana, Viktor Orbánin vierailua Venäjälle ei katsottu hyvällä EU:ssa, vaikka; “En tehnyt esityksiä tai ilmaissut minkäänlaisia näkemyksiä Eurooppa-neuvoston tai Euroopan unionin puolesta”, Orbán kirjoittaa HS:n näkemässä kirjeessä (Hartikainen 2024). Unkarin itsenäinen toiminta sai kuitenkin Euroopan unionin näyttämään symbolisesti heikolta. EU:n on haastavaa vahvistaa toimijuuttaan, jos sen sisäiset palaset, kuten jäsenvaltiot toimivat ristiriitaisesti toisiinsa nähden.

Mahdollisuudet ja uhat keskittyvät toimijaan vaikuttaviin ulkoisiin tekijöihin. Mahdollisuudet ovat suopeita toimijan kannalta (Nkambule 2023, 43.) Ne ovat ulkoisia tekijöitä, jotka mahdollistavat positiivisen lopputuleman, jos toimija tarttuu niihin. Esimerkiksi kolmansilla osapuolilla, toisilla valtioilla, ei-eurooppalaisilla yrityksillä ja organisaatioilla voi olla EU:n näkökulmasta intressejä, jolloin unionin on hyvä tehdä yhteistyötä näiden kanssa. Konkreettinen esimerkki on ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta tarvittava systeminen fossiilivapaa muutos, jossa EU:n on järkevää tehdä yhteistyötä muiden kanssa, mutta unionin on mahdotonta toteuttaa maapallon laajuista siirtymää ilman muita (Dixon 2024). Myös tietty markkina-alue voisi olla mahdollisuus EU:n näkökulmasta, esimerkiksi Afrikan valtioiden instituutioiden vakaus on sekä Kiinan ja EU:n intresseissä (Munyati 2024). Vastaavasti vakaa Lähi-Itä palvelee sekä Yhdysvaltojen ja EU:n öljyn saatavuuden tarpeita (Barnes 2024).

Uhat ovat ulkoisia tekijöitä, jotka kykenevät estämään tavoitteen toteutumisen, jos toimija ei kiinnitä niihin huomiota (Nkambule 2023, 43). Uhat määritellään tässä tutkimuksessa sellaisena asiana, johon EU ei mahdollisuuksien tavoin pysty yksin vaikuttamaan. Ukrainan kiihtyneen konfliktin EU:n lähinaapurustossa miellän uhaksi, koska EU ei voi yksin ratkaista konfliktia tai tukea Ukrainaa, vaan Ukraina on hyvin riippuvainen Yhdysvaltojen tuesta.

Yhdysvallat ja Iso-Britannia voivat jopa määritellä Ukrainan aseiden käyttöä Venäjän maaperälle (UK Parliament 2024) ja Putin (YLE 2024) onkin uhannut eskaloivansa Ukrainan konfliktin Venäjän ja Naton väliseksi selkkaukseksi, jos Yhdysvallat sallii liian voimakkaiden aseiden käytön Venäjää kohtaan. Venäjälle ja EU:lle Yhdysvaltojen toiminta aiheuttaa uhkakuvia, riippuen perspektiivistä.

## 4. ANALYYSI

Analyysiluku on jaettu neljään ennalta määritettyyn pääteemaan, jotka ovat vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Jokaisessa teemassa käsitellään kahta alateemaa, jotka ovat nousseet aineistosta pääteeman rajaamassa kontekstissa. Vahvuuksissa ja heikkouksissa keskitytään EU:n sisäisiin ominaisuuksiin, kun taas mahdollisuuksissa ja uhissa keskitytään ulkoisiin ominaisuuksiin, jotka voivat vaikuttaa unioniin. Luin teeman antaman kehyksen sisällä aineistoa induktiivisesti ja pyrin yleistämään löytämäni havainnot seuraavaksi käsiteltäviin alateemoihin. Analyysiä tehdessäni havaitsin, että vahvuuksien alateemoja ovat vaihtoehtoisuus ja kilpailukyky. Heikkouksien alateemoja ovat yhteistyön puute ja resurssien puute. Mahdollisuuksien alateemoja ovat ilmaston muutoksen torjunta ja kolmansien maiden kanssa luodut kumppanuudet. Uhkien alateemoja ovat EU:n etumatkan kaventuminen ja arvojen muutos. Annoin alateemoille niitä kuvaavat otsikot. Suurin osa havaituista alateemoista on otsikoitu suoraan nousseen teeman mukaisesti. Poikkeuksena nimesin vaihtoehtoisuuden alateeman nimellä ”*Vaihtoehtoisuuksien kautta voittoon*” ja yhteistyön puutteen alateeman nimellä ”*Kaksiteräinen yhtenäisyys*”, sillä koen näiden kuvaavan alateeman sisältöä paremmin.

### 4.1. Vahvuuksien alateemat

#### 4.1.1. Vaihtoehtoisuuksien kautta voittoon

Aineistosta erottuu selkeästi, kuinka EU keskittyy nykyhetken ja siinä kohdattujen ongelmien lisäksi paljon tulevaisuuteen sekä sen tuomiin haasteisiin. EU on esimerkiksi ottanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä. Tämän tasoinen muutos tulee luomaan suuren tarpeen vihreälle teknologialle ja sen myötä useille käytännön muutoksille. Onnistuakseen tulevaisuuden tavoitteessaan EU:n täytyisi mm. kolminkertaistaa aurinko- ja tuulienergian määränsä, mikä vaatisi suuren määrän lämpöpumppuja ja turbiineja toteutuakseen. (Spanish Presidency 2023. 19.) On selvää, että muutos vihreään teknologiaan kumpuaa EU:n pyrkimyksestä suojella ympäristöä. Se kuitenkin kertoo myös EU:n kyvystä siirtyä uusille kilpailuareenoille sen sijaan, että se kilpailisi ainoastaan historian ja nykyhetken

perusteella vallalla olevien teknologioiden hallinnasta. Unioni pyrkii siis luomaan uusia kestävämpiä vaihtoehtoja ohjaten kilpailua uusille vaihtoehtoisille urille.

*[...] like wind turbines, the focus should be on scaling up existing technologies like offshore wind and creating capabilities with a more innovative and long-term outlook. Noteworthy examples include the development of alternative generators that reduce reliance on rare-earth elements, and superconductor-based generators. (Spanish Presidency 2023, 28.)*

Aurinko- ja tuulienergian kolminkertaistamisen kaltaiset merkittävät muutokset tarkoittaisivat luonnollisesti kysynnän kasvua niillä sektoreilla, jotka ovat kytköksissä vihreisiin teknologioihin. EU on tiedostanut, etteivät sen resurssit riittäisi dokumentin julkaisuhetkellä niin suuren muutoksen toteuttamiseen, ja näyttää vahvasti siltä, että mm. EU:n energiariippuvuus Kiinaa kohtaan tulee kasvamaan merkittävästi, jopa samalle tasolle kuin se oli Venäjän kanssa ennen vuonna 2022 tapahtunutta Ukrainan hyökkäyssodan kiihtymistä. (Spanish Presidency 2023, 19–20.) Vielä vuonna 2020 Slovakian energian kokonaiskulutuksesta Venäjän maakaasun osuus oli 17,5 % ja kaikesta EU alueella käytettävästä maakaasusta Venäjältä tuotiin yli 40 % (YLE 2022). Riippuvuus yhdestä toimijasta on siis ollut suuri ja geopoliittisten tapahtumien aiheuttamat diplomaattisten välien muutokset voivat tämän kaltaisissa tilanteissa aiheuttaa epävarmuutta toimitusketjun ja siten saatavuuden vakauteen. Jos Kiinasta saatavalle materiaalille ei löydy riittävästi vaihtoehtoisia lähteitä tulevaisuudessa, tulee Kiinan ja EU:n välisten diplomaattisten suhteiden laadulla olemaan paljon merkitystä tulevaisuudessa.

Ylempänä oleva sitaatti ResilientEU2030 dokumentista on yksi esimerkki siitä, kuinka dokumentissa ehdotetut ratkaisut riippuvuuksien lieventämiseksi keskittyvät olemassa olevien resurssien vahvistamisen lisäksi uusien vaihtoehtoisten materiaalien kehittämiseen. Tämä havainnollistaa kuinka ulkoisen riippuvuuden ei tarvitse olla pysyvä ongelma ja EU voisi mahdollisesti kehittää vaihtoehtoisia raaka-aineita vahvan TKI-sektorinsa avulla. Vaikka tässä osuudessa keskitytään juuri vaihtoehtoisuuden rooliin SA:ssa, se ei ole ainoa keino riippuvuuksien vähentämiseksi. Molemmissa dokumenteissa käsitellään myös olemassa olevien resurssien tehokkaampaa hyödyntämistä. Esimerkiksi EPRS:n dokumentissa mainitaan, kuinka Lissabonin sopimuksessa on paljon hyödyttämätöntä potentiaalia eri politiikkasektoreilla. (Anghel ym. 2020, 5.)



*In the agricultural sector, innovation should pursue the development of alternative methods for large-scale animal feed production, including legumes adapted to forthcoming climate conditions [...] (Spanish Presidency 2023, 30.)*

Tällaisia haasteita, missä EU:n täytyisi kehittää vaihtoehtoisia materiaaleja ylläpitääkseen sektorin kehitystä globaalilla tasolla ei ole vain energiasektorilla, vaan useilla muilla osaluilla. Esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikansektorilla materiaaleja tulisi korvata edullisemmilla ja helposti saatavammilla vaihtoehdoilla. Myös yllä olevassa sitaatissa mainitulla maatalouspuolella esimerkiksi karjasektorin tulisi lisätä eläinten vaihtoehtoisia proteiiniähteitä kilpailukykyä ja kestävä kehityksen parantamiseksi. Edellä mainituilla sektoreilla EU on havainnut globaalien trendien kehittyvän siten, että nykyisillä resursseillaan se on joko jo valmiiksi jäljessä tai tulee tulevaisuudessa jäämään selkeästi kilpailijoistaan jälkeen, ellei se kehittele vaihtoehtoisia keinoja päästäkseen haluttuun tavoitteeseen. Tällä hetkellä hyödynnettäviä materiaaleja ja laitteita voisi tulevaisuudessa korvata vaihtoehtoisilla paremmin saatavilla olevilla, ympäristöystävällisillä sekä turvallisemmilla vaihtoehdoilla niin energia-, digi- kuin ruokasektorilla. (Spanish Presidency 2023, 28, 41-43.) Nykytilassa EU näyttää jäävän kansainvälisellä tasolla jälkeen monista toimijoista eri aihepiireissä. Uusien ja erilaisten toimintatapojen sekä materiaalien kehittäminen saattaakin olla ainoa tapa pysyä tulevaisuudessa muiden suurien toimijoiden vauhdissa ja säilyttää mahdollisuus niiden ohittamiseen.

EU:lla on haavoittuvuuksia useilla eri sektoreilla, joista omien raaka-aineiden riittämättömyys globaalien kehityksen mukana pysymiseksi on vain yksi. Mahdollinen keino riippuvuuksien vähentämiseksi on edellä mainittu uuden kehittäminen ja innovointi, kuten ResilientEU2030 dokumentissa mainitaan useamman kerran. Toinen keino on jakaa riippuvuus usean eri valtion kesken, mikä vähentää yhden valtion painoarvoa toimintaketjun ylläpidossa. (Spanish Presidency 2023, 47.) Näin yhden maan lamaantuminen tai päätös katkaista yhteistyö ei heijastuisi suoraan EU:iin omaan toimintaan, vaan se saisi tarvitsemansa materiaalit tilanteen vaatiessa myös muilta alueilta, pitäen omien sektoreidensa toiminnan käynnissä ja vakaana.

*For instance, the rare-earth materials that, at present, are mainly acquired from China, could also be acquired from Australia, Brazil, Canada, South Africa, Thailand and Ukraine. The phosphorus that the EU currently buys from Vietnam and Kazakhstan also exists in Algeria, Mexico and Morocco. (Spanish Presidency 2023, 47.)*

Kuten yltä sitaatista selviää, EU:n on mahdollista tasata riippuvuuksiaan eri maihin, sillä harvinaisia maametalleja on saatavilla ympäri maailmaa. Yksi keino, jolla EU voi siis pyrkiä vähentämään riippuvuuksiaan, on tuotantoketjujen laajentaminen useampaan eri maahan. Aineiston mukaan tämä voisi olla mahdollista uudistamalla nykyisiä kauppasuhteita samalla, kun unioni pyrki luomaan täysin uusia kauppasuhteita kolmansiin maihin keskittyen ensisijaisesti samankaltaisen ajatusmaailman omaaviin maihin. (Spanish Presidency 2023, 47.) Useista vaihtoehdoista on riippuvuuksien lieventämisen lisäksi hyötyä myös kaupankäyntitilanteissa. EPRS:n dokumentissa mainitaan esimerkiksi, miten EU kykenee neuvottelemaan maakaasun hinnoista paremmin, kun sillä on useampi putkisto mistä vastaanottaa maakaasua. Useiden vaihtoehtojen ansiosta EU kykenee välttämään epäreilun hinnoittelun ja pystyy tarjoamaan kansalaisilleen edullisempaa energiaa. (Anghel ym. 2020, 17.) Toki juuri edellä mainittuun esimerkkiin on vaikuttanut dokumentin julkaisun jälkeen vuonna 2022 alkanut hyökkäyssota Ukrainaan. Tästä huolimatta samalla logiikalla on mahdollista vaikuttaa useiden muiden resurssien hintoihin niin kauan kuin EU:lla on kyseisessä resurssissa vaihtoehtoisia toimituskanavia mitä käyttää neuvotteluvalttina.

Ydinasia tässä teemassa on mielestäni se, että hankalan tilanteen iskiessä EU pystyy vaihtoehtojen ansiosta pitämään itsellään tietyn tason päätöksentekokyvyn. Jos EU ei ole riippuvainen yhdestä ainoasta toimijasta ja sen tarjoamasta materiasta, voi unioni päättää minkä verran ja kenen toimijan kanssa se tekee yhteistyötä. Tässä kiteytyykin hyvin teoriaosuudessa mainittu avoimen strategisen autonomian konsepti eli itsenäinen, mutta yhteistyölle avoin EU.

Tarkasteltaessa tätä teemaa syvällisemmin, on mahdollista huomata, että aineistossa ehdotetaan moniin ongelmiin useampaa kuin yhtä tapaa vähentää havaittuja haavoittuvuuksia. EU ei siis jätä SA:n vahvistusta vain yhden kortin varaan. EU:n pyrkiessä tavoitteisiinsa lisäämällä olemassa olevien vahvuksiensa potentiaalia kehittämällä samalla uusia vaihtoehtoisia keinoja saavuttaa tavoitteensa, lisää EU sektoriensa monipuolisuutta. Jos tulevaisuudessa yksi tuotantoketjuista jollain sektorilla katkeaisi, pitäisi EU:n kyetä pitämään kyseisen sektori toiminnassa edes jollain tasolla jäljelle jääneillä tuotantomenetelmillä ja toimijoilla. Näen suurena vahvuutena, että EU ottanut selvää ja tiedostanut siihen kohdistuvat vaikeudet ja hyödyntänyt tätä tietoa kehittämällä vaihtoehtoisia tapoja välttää ja pienentää tiedostettuja haavoittuvuuksia. Alateemana *vaihtoehtoisuus* on vahvuudet teeman alla, vaikka

osaan tässä alaluvussa mainituista aiheista liittyy EU:n ulkopuolisia toimijoita. Itse vaihtoehtoisuus on EU:n sisäisen päätöksen mukainen toimintatapa ja tämän alaluvun keskiössä on juuri tämä sisältä kumpuava strategia.

#### **4.1.2. Kilpailukyky**

Pystyäkseen turvaamaan oman asemansa maailmalla, on EU:n panostettava kykyynsä kilpailla muiden toimijoiden kanssa. EU:lla on useita osa-alueita, joita sen täytyisi kehittää. Sillä ei kuitenkaan ole valmiuksia panostaa kaikkiin alueisiin yhtä paljon, eivätkä kaikki kehityskohteet ole niihin käytettävän vaivan arvoisia tai niitä on liian hankala kehittää. Ylläpitääkseen kilpailukykyään ResilientEU2030-dokumentti ehdottaakin EU:ia kehittämään sisäisiä tuotantojaan, jotka täyttävät seuraavat vaatimukset: ensinnäkin niiden täytyisi mahdollistaa EU:n etulyöntiasema, toiseksi EU:n tulisi omata siinä jo valmiiksi kilpailullinen etulyöntiasema ja kolmanneksi tulevaa taloudellista turvallisuutta ajatellen on tärkeää, että tuotannolla olisi riittävät valmiudet sen mahdolliseen kehitykseen. (Spanish Presidency 2023, 26.) Eurooppa-neuvoston 2019–2014 strategia painottikin EU:ia luomaan itselleen kunnianhimoaan vastaavat valmiudet ja keinot toteuttaa politiikkojaan (Anghel ym. 2020, 46). Vaikka EU:ia on usean vuosikymmenten aikana kritisoitu odotusten ja valmiuksien välisestä kuilusta (Lai ym. 2023, 452), voi aineiston perusteella päätellä EU:n ymmärtävän ainakin nykyään paremmin sisäisten kykyjensä rajallisuuden. EU:n tavoitteiden kunnianhimoisuus voi yhä olla korkea ja niiden onnistuminen aikataulussa saattaa yhä herättää epäilyksiä, mutta tuotantojen kehitystoimien keskittäminen optimaaliset kriteerit täyttäviin osa-alueisiin kertoo EU:n ymmärtävän, ettei se voi tavoitella kaiken kattavaa johtajuutta, vaan sen on oltava strateginen ja tehtävä valintoja SA:n vahvistamisen vuoksi.

Monia EU:n SA:aa parantavien tuotantoon liittyvien keinojen avainasemassa on julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö. Pysyäkseen kilpailukykyisenä on tärkeää, että EU parantaa omaa teollisuuspolitiikkaansa mahdollistaakseen julkisen ja yksityisen puolen sujuvamman yhteistyön. Teollisuuspolitiikkaa olisi hyvä muokata kilpailua edistäväksi karsien samalla mahdollisia vääristymiä kilpailukyvyssä. Lisäksi sen olisi tärkeää vahvistaa EU:n vahvaa asemaa teknologiakentällä. (Spanish Presidency 2023, 31.) EU harkitsikin jo vuonna 2019 teollisuuspolitiikkansa sekä talouspolitiikkansa vahvistamista keskittyen SA:n kannalta

merkittäviin arvoketjuihin (Anghel ym. 2020, 2). EU:n vahva sääntely ja sen tuottamat politiikat voivat olla monissa tilanteissa toimia sille merkittävänä etuna. Esimerkiksi korkeiden standardien seurauksena se voi vaikuttaa kolmansien maiden tuotantostandardeihin. Teollisuuspolitiikan kohdalla, sitä on mahdollista käyttää ohjaamaan EU:n sisäisiä toimijoita tiiviimpään yhteistyöhön tai SA:n kannalta tärkeiden tuotantolinjojen kehittämiseen. Vahvalla regulaatiolla on siten paljon vaikutusta etenkin EU:n sisäisten valmiuksien kehittämisessä. Toki suurella regulaatiomäärällä on huonot puolensa, kuten byrokratian monimutkaistuminen ja hidastuminen, eikä se ulkopuolisen toimijan silmissä välttämättä luo houkuttavinta toimintaympäristöä. Regulaation kehittämisessä onkin tärkeää kiinnittää huomiota, ettei tavoiteltu lopputulos tuota entistä sekavampaa byrokratiasysteemiä.

*In digital technologies, the EU could achieve leadership in generating smaller and faster chips and reinforce its capacities in chip design, manufacturing and packaging, as suggested in the European Chips Act. (Spanish Presidency 2023, 30).*

Innovaatio on myös tärkeä osa EU:n kilpailukyvyn ylläpitämistä. SA:aa ei pystytä saavuttamaan ilman jatkuvaa yhteistä panostusta innovaatiovalmiuksien lisäämiseksi. (Anghel ym. 2020, 48.) SA:n kannalta on tärkeää, että EU on tieteen ja uudenlaisen teknologian harjalla. Sillä onkin useita potentiaalisia kohteita, joihin sen on mahdollista keskittyä tämän tavoitteen edistämiseksi, kuten energian varastointiin tai sirutuotantoon. Lisäksi tavoitellessaan toimivaa kiertotaloussysteemiä, EU pyrkii takaamaan itselleen kilpailullisen edun kehittämällä mahdollisimman avoimia ja läpinäkyviä mekanismeja materiaalien kierrolle. Haavoittuvuuksia korjaavissa innovaatioissa ResilientEU2030 dokumentti suosittelee EU:ia priorisoimaan keinot, joissa sillä on kilpailullinen etu. (Spanish Presidency 2023, 27, 40.) Kuten yllä olevasta sitaatista näkee, EU:n kilpailukyky on joillain osa-alueilla niin korkea, että sillä on mahdollisuus johtoasemaan. Tavoiteltava johtoasema nopeiden piensirujen tuotannossa tai toimivan kiertotaloussysteemin rakentaminen ovat kuitenkin toistaiseksi vasta suunnitelmia ja pyrkimyksiä. EU:n olisikin hyvä muistaa toimissaan, ettei näiden toteutuminen tulevaisuudessa ole itsestäänselvää ja ennen tavoitteiden toteutumista on aina mahdollisuus epäonnistua.

Tulevaisuuteen ja innovaatioon panostamisesta lisäksi, EU on tiedostanut perushyödykkeiden, kuten lääkkeiden välttämättömyyden SA:n ylläpitämiseksi. Innovaatioon panostamisen lisäksi aineistossa kehoitetaan pitämään elämälle välttämättömien hyödykkeiden tuotanto

kansainvälisesti kilpailukykyisenä. (Spanish Presidency 2023, 27-29.) Aineistossa mainituissa ehdotuksissa voi huomata EU:n suhtautuvan varautuneesti ulkoisiin toimijoihin ydintoimintojensa suojaamisen kannalta. Koronapandemian esiintuomat haavoittuvuudet ja riippuvuudet näyttävät luoneen pienen suojamuurin unionin avoimuudelle. Kilpailun ja kehityksen ollessa tärkeitä SA:n kannalta, ei EU voi luottaa kolmansiin maihin riittävästi, että se voisi keskittyä omissa tuotannoissaan ainoastaan uusiin palveluihin ja teknologiaan. Perushyödykkeiden pitäminen kilpailukykyisenä kertoo, että suuren luokan globaalin kriisin sattuessa EU ei luota sokeasti saavansa riittävästi apua ulkopuolisilta toimijoilta. Selviytymisen ja SA:n kannalta tämä on turvallinen ratkaisu, mutta se voi hankaloittaa syvällisen luottamuksen rakentamista kolmansiin maihin.

*[...] strengthening the internal market, completing banking union and consolidating the euro can help the EU keep pace with global competition at a time of geopolitical rivalry.* (Spanish Presidency, 2023, I.)

EU:n tapa lähestyä kilpailupolitiikkaansa on luonut sisämarkkinoista sen verran korkeatasoisen kilpailuareenan, että siinä menestyvillä jäsenmaiden yrityksillä on hyvät edellytykset selvitä kansainvälisillä markkinoilla. (Anghel ym. 2020, 26.) Tästä huolimatta, sisämarkkinoiden vahvistaminen on välttämätöntä kilpailukyvyn vahvistamiseksi pitkällä tähtäimellä. Vahvemmat sisämarkkinat auttaisivat EU:ia vahvistamaan standardejaan ja siten reilun kilpailun periaatteita, joilla olisi merkitystä myös globaalilla tasolla. Lisäksi tämä avaisi eurooppalaisille yrityksille mahdollisuuksia luoda eurooppalaisia arvoketjuja, lisätä keskinäistä synergiaa ja parantaa tasa-arvoisia kasvun mahdollisuuksia. Sisämarkkinoiden toiminnan parantaminen luo jäsenmaiden yrityksille vakaamman aseman kansainvälisessä ympäristössä. Muutenkin jäsenmaiden tiiviimpi integraatio voisi vahvistaa EU:n taloudellista turvallisuutta sekä sen asemaa globaalilla tasolla. (Spanish Presidency 2023, 31, 59.) Kuten yllä näkyvässä sitaatissa mainitaan, euron vakauttaminen ja pankkiunionin vahvistaminen parantaisivat EU:n kilpailullista asemaa. Jäsenmaiden välisellä integraatiolla ja sen tiivydellä on siis merkitystä myös kilpailukyvyn kannalta.

Tässä luvussa käsiteltiin Euroopan unionin sisäisiä tekijöitä, joilla on todennäköisesti positiivinen vaikutus sen tavoitteisiin eli vahvuuksia. Aineistosta nousseita vahvuuksia ovat vaihtoehtoisuus ja kilpailukyky. Seuraavaksi alkava luku 4.2. analysoi EU:n kohtaamia negatiivisia tekijöitä, eli heikkouksia. Heikkoudet ovat sisäisiä tekijöitä, joilla on negatiivinen

vaikutus EU:n tavoitteisiin. Aineistosta nousseita merkittäviä heikkouksia EU:lle ovat yhteistyön puute sekä rajalliset resurssit.

## **4.2. Heikkouksien alateemat**

### **4.2.1. Kaksiteräinen yhtenäisyys**

Euroopan unionin jäsenmaat eroavat toisistaan monella eri tapaa. EU puhuu maidenvälisistä eroavaisuuksista usein rikkautena ja voimavarana. Sen mottokin on “*moninaisuuksissa yhteneväinen*” (Euroopan unioni C, 2024). Sitä se monesti onkin, kun yhteinen sävel löydetään. SA:n kohdalla yhtenäisyyden puute tuntuu kuitenkin olevan usein este siihen, miksi havaittua haavoittuvuutta ei olla vielä korjattu tai miksi SA on vuosien aikana edennyt hieman takkuillen, kuten teoriaosuudessa selitetään. Siten yhteistyön puute on merkittävä heikkous SA:n kehitykselle.

Maantieteelliset lähtökohdat luovat eroja maiden asemiin jo valmiiksi. Monilla jäsenmailla on lisäksi toisistaan poikkeavat rakenteet energialähteissä. Myös yksittäisen energialähteen sisällä, kuten kaasun kohdalla, eri maat käyttävät eri toimittajia sekä eri toimitusreittejä. Nämä erilaisuudet luovat jäsenmaille eritasoisia riskejä, jotka hankaloittavat yhtenäisten päätösten muodostumista ja toimeenpanoa. (Anghel ym. 2020, 16.) Nämä energialähteiden rakennerojen haavoittuvuudet näkyivätkin erittäin selkeästi Ukrainan konfliktin kiihdyttyä vuonna 2022 niillä alueilla, joiden energian saatavuus nojasi vahvasti Venäjään (Näveri & Koivisto 2022). EPRS:n dokumentissa kerrotaan, kuinka EU:lla olisi mahdollisuus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklan 192 mukaan kehittää energiaverotustaan yhdenmukaisemmaksi luovuttamalla EU:lle päätösvaltaansa ympäristöperusteisiin vedoten ja siten kannustaa jäsenmaita yhdenmukaisempaan ja ympäristöystävällisempään energian käyttöön. Tämä vaatisi kuitenkin kaikkien jäsenmaiden yhdenmukaisen päätöksen. Dokumentin mukaan verotusdirektiiviin on viimeksi koskettu vuonna 2003 (Anghel ym. 2020, 18.) EU on siis ollut tietoinen useita vuosia tietyistä energiasektorin haavoittuvuuksista, muttei ole onnistunut korjaamaan niitä kuluneen kahdenkymmenen vuoden aikana. Edes Ukrainan konfliktin tuomat haasteet energiasektorille eivät ole onnistuneet luomaan tarvittavaa yksimielisyyttä lain päivittämiseksi, vaikka sitä on yritetty edistää (Asquith 2024).

*The extension of qualified majority voting on CFSP issues, including the deployment of CSDP civilian missions in response to crises, would be part of the move towards strategic autonomy [...] (Anghel ym. 2020, 18.)*

On hyvä, että EU on alkanut tunnistamaan heikkouksiaan ja suunnittelemaan tapoja niiden korjaamiseksi SA:n avulla. On kuitenkin huolestuttavaa SA:n kannalta, jos merkittävät muutokset jäävät pysähdyksiin yksimielisyyden puutteen vuoksi. SA:aa olisi mahdollista vahvistaa sellaisilla sektoreilla, jotka nojaavat vahvasti yksimielisyyteen, muuttamalla yksimielisyyttä vaativia äänestystilanteita määräenemmistöäänestyksellä päätettäviksi. Jäsenmaat eivät kuitenkaan ole kovin halukkaita luopumaan veto-oikeudestaan päätöksenteossa esimerkiksi ulkopolitiikkaan liittyvissä aiheissa. (Anghel ym. 2020, 4.) Yhden maan erimielisyys merkittävässä päätöksessä, etenkin ulkopolitiikassa, voi rajoittaa EU:n mahdollisuuksia vaikuttaa globaalilla tasolla. Kun maailmalla tapahtuu merkittävä tapahtuma, johon muut suuret toimijat reagoivat haluamallaan tavalla, voi EU:lla kestää selkeästi muita toimijoita kauemmin reagoida. Toimintanopeuteen vaikuttaa se, kuinka nopeasti yksimielisyys maiden kesken saavutetaan. Ulkopolitiikan lisäksi myös yllä mainitun sitaatin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan sektori hyötyisi määräenemmistöäänestyksestä SA:n edistämiseksi.

Unionin yhtenäisyyden säilyttämiseksi on luonnollisesti tärkeää, että kaikki 27 jäsenmaata kokevat mielipiteensä merkitykselliseksi. ResilientEU2030 dokumentissa mainitaankin, kuinka SA:aa ei tulisi edistää keinoilla, jotka voivat johtaa jäsenmaiden etäännyntymiseen toisistaan (Spanish Presidency 2023, 23). Yhteisen sävelen löytämiseen käytetty aika voi kuitenkin hidastaa tai lamaannuttaa EU:n kykyä suojella itseään tehokkaasti.

*In addition to furthering the integration of the Single Market, the EU should work to expand it. In this sense, the future enlargement of the Union is expected to play a prominent role in increasing the EU's economic security, reducing its dependencies, and strengthening its global position. (Spanish Presidency 2023, 32).*

Yllä oleva sitaatti osoittaa, kuinka merkittäväksi yhteistyön EU näkee tulevassa kehityksessään. Nykyisen integraation syventäminen ja laajentaminen tulisi sitaatin mukaan vahvistamaan SA:aa merkittävästi. EU tuntuu kuitenkin sivuttaneen sen, että aiemmin tässä alateemassa mainitut jäsenmaiden kansallisen päätöksenteon luomat toisistaan poikkeavat rakenteet, geopoliittiset sijainnit ja muut EU-tason päätöksentekoa hidastavat ominaisuudet tulisivat todennäköisesti voimistumaan jäsenmaiden määrän kasvaessa. EU-integraatio ei ole

syventynyt tähänkään päivään mennessä riittävästi, toisin kuin EU ResilientEU2030 -dokumentti kehottaa. Yksi syy tähän on jäsenmaiden välillä olevat mielipide-erot integraation etenemisestä, mistä rahaliitto on erinomainen esimerkki (Leruth & Lord 2005, 756). Itse SA:n kehityskin on ollut EU:n sisällä hidasta ja paikoitellen takkuilevaa juuri sisäisten mielipide-erojen johdosta, kuten teoriaosuudessa kerrotaan. EU:n omat yksimielisyyttä vaativat toimet hankaloituisivat laajentumisen jälkeen ja sitä myötä päätöksenteko hidastuisi, ellei unioni tulisi muuttamaan päätöksentekomallejaan. Riippuvuuksien vähentäminen saavutettaisiin täten reaktionopeuden hidastumisella, mikä ei myöskään ole hyväksi SA:lle. Kahdesta pahasta se saattaa kuitenkin olla se pienempi.

Suuren kriisin sattuessa yhteistyön tärkeys välittyy tavallista selkeämmin. Koronapandemian alussa monet jäsenmaat kielsivät lääkinnällisten välineiden viennin muihin maihin. ResilientEU2030 dokumentissa todetaan, ettei tämänkaltaisia EU:n sisämarkkina-alueen vientirajoituksia saisi ilmaantua uudestaan ja ne olisi hyvä kieltää tulevaisuuden varalta. Lisäksi olisi tärkeää selventää tilanteita, joissa EU:n lainsäädäntöönkin kirjattu jäsenmaiden välinen yhteisöllisyys on velvoitettua. (Spanish Presidency 2023, 32). Jäsenmaiden välinen yhteistyön liian epämääräinen määrittely virallisissa dokumenteissa altistaa EU:n koronapandemian alun kaltaisiin sekaviin tilanteisiin myös tulevaisuudessa, ellei asialle tehdä jotain. Kriisi näytti, että jäsenmaat eivät luontaisesti tukeudu toisiinsa hädän hetkellä, vaan sulkeutuvat helposti ajamaan omia etujaan. Selkeän yhteisen ohjeron puuttuminen heikentää siis unionin kriisinkestävyyttä ja siten SA:n tehokkuutta. Nykyisellä systeemillä on siksi todennäköistä, että samankaltainen itsekkyyks maiden kesken voi uusiutua eri kriisin muodossa jäsenmaiden hyödyntäessä EU:n lainsäädännön aukkoja.

*There is also a lack of understanding of the benefits that could be generated by common investments and aggregation of financial resources, thereby preventing EU businesses from benefiting fully from the economies of scale and efficiency gains offered by European integration. (Anghel ym. 2020, 21).*

SA:n kehityksen tehokkuuden takaamiseksi, on jäsenmaiden kesken oltava konsensus päämääristä, resursseista ja keinoista. EU:lla on kunnianhimoisia tavoitteita, joista monet ovat vahvistavat myös SA:aa. Tästä yhtenä esimerkkinä toimii vihreä siirtymä. Oleellinen väline monien näiden tavoitteiden saavuttamiseksi on raha. Rahoituksen ollessa tiukoilla, on kunnianhimosta välttämättäkin tingittävä. (Anghel ym. 2020, 5.) Vaikka EU on onnistunut luomaan yhteiset suuntaviivat, voivat jäsenmaat laittaa tavoitteet erilaisiin tärkeysjärjestyksiin



erilaisten olosuhteidensa takia. Kaikkien tavoitteiden ollessa yhdessä päätettyjä on hankalaa vähentää jonkin tavoitteen saamia resursseja konsensushakuisesti, sillä sen seuraukset voivat näkyä vahvemmin toisessa jäsenmaassa kuin toisessa.

*However, the EU's effectiveness in maintaining and shaping the future of the international non-proliferation and disarmament architecture has been weakened due to internal divisions over the role of nuclear weapons. (Anghel ym. 2020, 43).*

EU on onnistunut luomaan erilaisia mekanismeja puolustussektorin parantamiseksi, kuten CARD- ja PESCO- mekanismit. Nämä tekniset apukeinot eivät kuitenkaan välttämättä paranna EU:n puolustussektorin SA:aa riittävästi, elleivät jäsenmaat onnistu muodostamaan konsensusta eurooppalaisen puolustusinstrumentin tarkoituksesta ja vaatimuksista. Turvallisuussektorin SA:n saavuttamista edistysaskeleita huolimatta, maiden erimielisyydet heijastuvat siihen siis vieläkin. Yllä oleva sitaatti havainnollistaakin kuinka EU ei esimerkiksi kykene ylläpitämään aseistariisunta- ja ydinsulkuarkkitehtuurin tehokkuutta sisäisten erimielisyyksien takia. Muun muassa Ranskan näkemys ydinasepolitiikasta poikkeaa selvästi verrattuna useisiin Nato maihin. (Anghel ym. 2020, 40-43.) Puolustussektorin tähänastiset edistysaskeleet vahvistavat SA:ta, mutta ilman syvemmän tason yhteisymmärrystä sen tulevaisuus näyttää huolestuttavalta. Ennen syvemmän konsensuksen syntymistä, EU:n on hankala tehdä merkittäviä toimia puolustussektorillaan.

#### **4.2.2. Rajalliset resurssit**

Euroopan ikääntyvän väestönrakenteen seurauksena on arvioitu, että vuoteen 2030 mennessä EU:ssa on 3,6 miljoonaa työkäistä nykyistä vähemmän. Työkäisten vähentyminen taas tarkoittaa merkittäviä puutoksia työvoiman saatavuudessa ja EU:n teollisen valmiuden heikentymistä. Vihreän siirtymän eteenpäin vieminen tulisi luomaan tarpeen lähes miljoonalle uudelle työpaikalle, jos nykyhetkessä ei tapahdu mitään merkittävää muutosta. (Spanish Presidency 2023, 32). Työkäisten vähentyminen haastaa EU:ia pelkästään nykyisten toimiensa täydessä ylläpitämisessä. Se, että EU tulee tarvitsemaan entistä enemmän työntekijöitä tavoitteidensa läpi viemiseksi, luo epävarmuutta suurten suunnitelmien, kuten vihreän siirtymän onnistumisen puolesta. Lisäksi maailman väestömäärä ollessa jatkuvassa nousussa ja kasvun tapahtuessa EU:n ulkopuolella, potentiaalinen lisääntyvä työvoima ja sen mukana tuomat mahdollisuudet keskittyvät siten kolmansiin maihin. EU voi tuki yrittää houkutellessa lisää

maahanmuuttajia alueelleen, mutta riittävän ihmismäärän saaminen työvoimapuutteista kärsiville aloille on helpommin sanottu kuin tehty.

Työvoiman puutteen lisäksi EU voi kohdata tulevaisuudessa muunkinlaisia haasteita, jotka eivät tapahdu yhtä hitaasti kuin työkäisten määrän lasku. Yhtäkkiisiin odottamattomiin kriisitilanteisiin EU:lla on kehitettynä erilaisia varautumismekanismeja. Yksi niistä on RescEU, johon kuuluu erilaisia asioita, kuten mm. kenttäsaaraloita, peruslääkintätarvikkeita ja sammutuskoneita. Kriisitoiminnan tehokkuutta on pyritty vahvistamaan, mutta tästä huolimatta RescEU:n tarjoamien reservien valikoima ja määrät ovat hyvin rajallisia. Aineistossa suositellaankin EU:n varastointikapasiteetin lisäämistä. (Spanish Presidency 2023, 36.) Varautumismekanismien tila on hyvin huolestuttava piirre SA:n kannalta. Todella pahan kriisin sattuessa EU ei välttämättä kykenisi huolehtimaan kaikista kansalaisistaan, jos sillä ei ole riittävää määrää esimerkiksi ensihoitoon tarvittavia lääkintätarvikkeita. Se, että EU tulisi pärjäämään itsenäisesti kolmannessa maassa sattuvan kriisin aikana tiettyjen materiaalien tuonnin katketessa EU:iin on hieno asia. On kuitenkin mahdollista, että ennen pitkää EU:n sisällä tapahtuu syystä tai toisesta suurempi kriisi ja nykytilassa moni alue jäisi ilman riittävää tukea EU:n omista hätäresursseista. SA:ssa on tärkeää, että EU ei ole liian riippuvainen kriittisissä sektoreista ulkopuolisista toimijoista. Tässä osa-alueessa EU on aiempien toimiansa perusteella vaikuttanut luottavan liikaa siihen, että se saisi ulkopoliittisilta kumppaneiltaan hädän hetkellä tukea.

*Asserting strategic autonomy in the energy field has traditionally been difficult for the EU, partly because of its high and growing reliance on energy imports. This is particularly the case with fossil fuels. Primary energy production in the EU has declined over the past two decades. (Anghel ym. 2020, 13.)*

Sitaatissa mainittu energiariippuvuus voi osoittautua haasteeksi SA:n kannalta. Vuonna 2020 koronapandemia hidasti jo noin parinkymmenen vuoden ajan tapahtunutta EU:n primäärienergiatuotannon vähentymisestä aiheutuvaa riippuvuuden kasvua hetkellisesti, mutta vuosina 2021 ja 2022 se alkoi kasvaa jälleen. (Eurostat 2024). SA:n kannalta kasvava riippuvuus ulkopuolisista toimijoista voi olla riskialtista, jos EU ei huolehdi riippuvuuden tasaamisesta useamman toimijan kesken. EPRS:n dokumentissa mainittiin, ettei se välttämättä koituisi ongelmaksi EU:lle (Anghel ym. 2020, 15). Aineiston julkaisemisen jälkeen alkanut Ukrainan konfliktin kiihtymisvaihe osoitti kuitenkin liian yksipuolisesti suunnitellun energiariippuvuuden heikkouden, kuten luvussa 4.2.1 mainittiin.

Kasvua tavoittelevana toimijana, EU:n riippuvuuksien tietyn tasoinen olemassaolo on jatkossakin väistämätöntä. Globalisaation seurauksena monet jäsenmaiden tuotannoista ovat siirtyneet halvempien kustannusten johdosta kolmansiin maihin. Tämän seurauksena monilla jäsenmailla on rajallinen tulonhankintakyky hyvinvointivaltionsa ylläpitämiseksi. Koronapandemian aikana huomattiin, ettei jäsenmailla ollut riittäviä kapasiteetteja tuottaa omia maskejaan tai muita suojaamiseen käytettäviä välineitä. Lopputuloksena tästä seurasi tuhansia kuolemia sekä taloudellista tappiota. (Spanish Presidency 2023, 18, 46.) Edellisessä kappaleessa mainitun RescEU-mekanismin kriisivarastojen lisäksi EU ei siis hätätilanteessa kykenisi tuottamaan riittävästi tarvitsemiaan elintärkeitä materiaaleja. Varastojen loppuessa omien tuotantolinjojen puuttumisella voi olla vakavat seuraukset, kuten koronapandemia osoitti. Siksi EU:n onkin tärkeää kiinnittää huomiota kriittisten sektoreidensa riippuvuuksiin ja lieventää niitä parhaansa mukaan vahvistamalla omia tuotantojaan. Aineisto antaa kuitenkin ymmärtää, että EU on tiedostanut tämän olemassaolevan heikkouden. Jää nähtäväksi, miten nopeasti se kykenee korjaamaan tämän haavoittuvuuden.

Siitä huolimatta, että EU:n on tärkeää palauttaa tärkeimpiä ja kriittisimpiä toimintoja EU:n alueelle, sillä ei ole riittävästi sisäistä kapasiteettia tuottaa kaikkia sen tarvitsemia asioita itse. Vihreä teknologia on tästä oiva esimerkki. EU pystyy tällä hetkellä tuottamaan vain murto-osan sen tulevaisuuden tavoitteiden vaatimasta määrästä. EU:lla on myös hyvin vähäinen määrä vihreään ja digitaaliseen siirtymään vaadituista raakamateriaaleista omasta takaa. (Spanish Presidency 2023, 19–21.) Vaikka EU:lla on omat vahvuutensa vihreissä teknologioissa, moni sen suunnitelma luottaa kolmansien maiden apuun toteutuakseen. Kansainvälisellä yhteistyöllä on paljon hyviä puolia, kuten analyysiosuudessa myöhemmin käydään läpi. Sillä on kuitenkin omat varjopuolensa, joista edellisessä kappaleessa mainittu jäsenmaiden tulonhankintakyvyn rajoittuminen on yksi. EU:n pyrkimys lisätä materiaalien uudelleen käyttöä (Spanish Presidency 2023, 38), voisi tulevaisuudessa helpottaa niitä sektoreita, joiden raakamateriaaleja sillä on vähäisesti omasta takaa. Se ei kuitenkaan muuta asioiden nykytilaa.

*The negotiated political agreement reached in the European Council on the budgetary package (MFF and NGEU) for 2021-2027 allocates less than the Commission's initial estimated amount, supported by the European Parliament, for the funding of external relations, the green deal and defence, thus impacting the EU's ability to stand by its level of ambition as well as its capacity to build strategic autonomy. (Anghel ym. 2020, 48).*

Tärkeänä resurssina SA:n edistämiseksi on raha, kuten yllä olevasta sitaatistakin näkee. Moni SA:aa vahvistava osa-alue sai osakseen suunniteltua vähemmän rahoitusta, mikä heikensi EU:n mahdollisuuksia SA:n vahvistamiseksi. Toinen haaste rahoituksen kohdalla on se, että se on joissain projekteissa vain väliaikaista. Esimerkiksi EU kehitti pandemiasta kärsineille jäsenmaille tuki-instrumentin Next Generation EU:n (NGEU), minkä tarkoituksena on tukea alueiden taloudellista elpymistä lisäten samalla jäsenmaiden luottamusta. Sen toimintamekanismin seurauksena EU voisi myös pidemmällä aikavälillä tehostaa euron kansainvälistä roolia, vaikka mekanismista huolimatta muut johtavat taloudet onnistuisivat keräämään EU:ta enemmän budjettiresursseja. Joka tapauksessa NGEU suunniteltiin vain väliaikaiseksi, minkä takia pitkäaikaiset hyödyt sen avulla eivät ole mahdollisia. (Anghel ym. 2020, 21.) NGEU:n kehittäminen kertoo, että EU pyrkii palautumaan kriiseistä nopeasti ja on valmis investoimaan nopeaan kriiseistä toipumiseen. Ei ole kuitenkaan mitään takeita, että jäsenmaat ovat ehtineet toipua riittävästi pandemian seurauksista budjetin loputtua. Lisäksi monien SA:ta vahvistavien sektoreiden saadessa suunniteltua vähemmän rahoitusta, hidastuu EU:n SA:n vahvistuminen. Tämä voi tulevaisuudessa käydä EU:lle kalliimmaksi, jos se joutuu käyttämään budjettiaan pidemmän aikavälin ennakkoinnin sijasta yksittäisiin kriiseihin reagoimiseen ja niistä toipumiseen.

Tähän mennessä tässä luvussa on tarkasteltu EU:n sisäisiä vahvuuksia sekä heikkouksia neljän alateeman avulla. Niiden kautta lukija on voinut luoda itselleen paremman ymmärryksen unionin sisäisistä piirteistä. EU ei kuitenkaan toimi tyhjiössä, minkä takia onkin tärkeää ymmärtää myös sen toimintaympäristön sisältämiä uhkia ja mahdollisuuksia. Seuraavaksi syvennytään tarkastelemaan EU:iin vaikuttavia ulkoisia tekijöitä. Seuraavassa teemassa käydään läpi mahdollisuuksia, eli tekijöitä, jotka mahdollistavat EU:lle positiivisen lopputuleman niihin tartuttaessa. Luvussa esitetään, että aineistosta nousseet Euroopan unionin mahdollisuudet kumpuavat ilmastonmuutoksen torjunnasta ja kolmansien maiden kanssa luoduista kumppanuuksista.

## 4.3. Mahdollisuuksien alateemat

### 4.3.1. Ilmastonmuutoksen torjunta

EU:lla on osa-alueita, joiden SA:aa sen on vahvistettava välttääkseen joutumasta muiden merkittävien toimijoiden valtakamppailujen sivulliseksi kärsijäksi. Ilmastonmuutoksen torjuminen ja siihen liittyvät toimenpiteet ovat keino vahvistaa SA:aa. SA:n vahvistaminen onkin tärkeää etenkin, Yhdysvaltojen ja Kiinan välisen strategisen kilpailun jatkaessa voimistumisestaan. (Anghel ym. 2020, 7, 9.) EU:n joutuminen muiden toimijoiden ja heidän tavoitteidensa väliin ilman riittävää kykyä autonomisuuteen voi johtaa unionin oman kehityksen ja kansalaisten hyvinvoinnin heikentymiseen. Kuten teoriaosuudessa kerrottiin, maailman geopoliittisessa tasapainossa on tapahtunut muutoksia viimeisen kymmenen vuoden aikana. Sisäisten toimien vahvistamisen lisäksi EU:n täytyy ottaa huomioon myös globaalit haasteet, joiden kehitys ja lopputulema eivät riipu ainoastaan EU:sta. Sen on myös pyrittävä parhaansa mukaan ehkäisemään globaalien ongelmien aiheuttamia haavoittuvaisuuksia samalla valmistellen systeemiään niiden mahdollisiin seurauksiin.

*Renewable energy is at the core of the EU Green Deal, which is a transformative project for European economy and society, aiming to allow the EU to play a leading role internationally in the fight against climate change. (Anghel ym. 2020, 8).*

EU on ottanut ilmastonmuutoksen vakavasti ja tämä näkyy sen toimissa. Aineistossa mainitaan, kuinka EU:lla on tavoitteena olla hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä (Spanish Presidency 2023, 19). Keskeinen projekti EU:n hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi on vihreä siirtymä. Sen avulla EU:n olisi tarkoitus luoda positiivista muutosta talouteen ja yhteiskuntaan. Kuten yllä olevasta sitaatista näkee, onnistuessaan vihreä siirtymä mahdollistaisi EU:lle johtavan aseman koko maailmaan vaikuttavan ongelman torjumisessa. Merkittäviä keinoja vihreän siirtymän edistämiseen ovat uusiutuvat energianlähteet. EU oli vuonna 2020 johtava toimija uusiutuvien teknologioiden kehittämisessä sekä aivan Kiinan jäljessä uusiutuvien energialähteiden tuotannossa ja kapasiteetissa. (Anghel ym. 2020, 8, 17.) On hyvin tärkeää, että EU on maailman kärkitoimijoiden joukossa uusien ympäristöystävällisten teknologioiden kehittämisessä. Tehokkaan innovoinnin avulla EU:n on mahdollista kehittää teknologiaa, millä on suuri merkitys globaalilla tasolla. Merkittävän keksinnön avulla se voisi vakauttaa omaa asemaansa kansainvälisesti sekä vähentää riippuvuuksiaan muista toimijoista. Kuten seuraavaksi selviää, EU ei kuitenkaan ole ainoa

toimija, joka on kiinnostunut ympäristöystävällisestä teknologiasta ja sen kehittämisestä. Tulevaisuuden johtoasema on siis toistaiseksi vain mahdollisuus, ei kiveen kirjoitettu ennustus.

Edistyksellisestä asemastaan huolimatta myös muut toimijat, erityisesti Kiina, ovat alkaneet kehittää omia uusiutuvien energioiden varantojaan. Kiina onkin onnistunut saamaan itselleen suuren osan aurinkoenergian tuotannosta ja siihen liittyvän teknologian valmistuksesta. SA:n takaamiseksi EU:n olisi hyvä pitää kiinni omasta tuulienergiasta liittyvästä teknologian tuotannosta, missä sillä on vielä vahva asema. (Anghel ym. 2020, 17.) EU:n tuulienergian tarpeen onkin ennustettu kasvavan suuresti lähivuosina vihreän siirtymän takia (Spanish Presidency 2023, 19). Onnistuessaan säilyttää tuulienergian tuotantonsa vahvana omalla alueellaan, EU mahdollistaa itselleen paremman todennäköisyyden hiilineutraaliuden saavuttamiseksi ja vähentää alttiuttaan kolmansissa maissa tapahtuville muutoksille. Lisäksi EU:n tuottaessa riittävästi energiaa uusiutuvalla tavalla, on sen tulevaisuudessa mahdollista kaupata sitä kolmansiin maihin. Tämä kuitenkin edellyttää, että tuotantokapasiteetit mahdollistavat ylimääräisen energian myynnin.

*Together with other developed economies, the EU therefore needs to make meaningful long-term contributions in climate finance to support the energy transition in less developed countries that will struggle to make the necessary investments alone. In this vein, the EU and its Member States have pledged to work with other developed economies to jointly mobilise US\$100 billion for climate and mitigation purposes for every year between 2020 and 2025. (Anghel ym. 2020, 19.)*

Oman alueensa toimenpiteiden lisäksi EU tukee monien kolmansien maiden ilmastotoimia ilmasto ja kehitys -rahoituksen avulla. EU onkin dokumentin julkaisuhetkellä keskeisin toimija ilmasto ja kehitys -rahoituskentällä. (Anghel ym. 2020, 9.) Ilmastonmuutoksen edetessä sen seuraukset luonnossa näkyvät voimakkaammin. Ääri-ilmiöiden vahvistuessa ja planeetan tilan huonontuessa voisi ajatella yhä useamman toimijan alkavan ottaa ilmastonmuutoksen entistä vakavammin. EU:n kolmansiin maihin antama tuen arvo vastaanottavien maiden silmissä voi samalla nousta ja EU:n asema maailmalla voi vahvistua. Etenkin, jos EU on onnistunut pysymään maiden päätukijana ilmaston muutoksen torjumisessa, voi tuella olla ympäristön lisäksi merkittävä vaikutus EU:n ulkopoliittisiin suhteisiin. Tämä taas loisi vakautta EU:lle kansainväliseen toimintaympäristöön. Oikein suunniteltuna unioni voisi käyttää edistynyttä

kestävän kehityksen malliaan levittääkseen omia arvojaan kolmansiin maihin sekä vahvistaa painoarvoaan globaalien toimijoiden joukossa.

*While climate action is a collective endeavour requiring extensive global collaboration, the EU has a particular opportunity to show strategic leadership in its European neighbourhood. (Anghel ym. 2020, 20.)*

Pyrkiessään suojelemaan ympäristöä, EU on onnistunut erottamaan hiilidioksidipäästöt ja talouskasvuun toisistaan (Spanish Presidency 2023, 54). Tällaiset onnistumiset luovat EU:lle mahdollisuuden osoittaa johtajuutta muille toimijoille. Toki päästöjen erottaminen kasvusta on vielä kesken, mutta joka tapauksessa osittain käytössä. Kuten yllä oleva sitaatti kertoo, EU:lla on suuri mahdollisuus vaikuttaa sen naapurimaihin onnistuessaan ilmastotoimissa. Tehdessä toimenpiteitä ilmastomuutoksen ehkäisemiseksi, EU voi perustella päätöksensä yhteisen hyvän ajamisella. Monet toimita hyödyttävät kuitenkin samalla EU:ia muilla tavoin, mikä voi saada ulkopuoliset toimijat epäilemään EU:n tarkoitusperien vilpittömyyttä. Esimerkiksi palmuöljyn käytön tietoinen vähentäminen uusiutuvana polttoaineena aiheutti monissa kolmansissa maissa epäilyksiä unionin tarkoitusperistä. Toimen epäiltiin olevan motivoitunut ympäristön hyvinvoinnin sijasta etulyöntiaseman tavoittelulla kaupankäynnissä. Ilmastomuutoksen torjunta luo nimittäin EU:lle mahdollisuuden käyttää kaupankäyntiä välineenä, jonka avulla se pakottaa kolmansia maita ympäristöystävällisempiin toimiin. (Anghel ym. 2020, 20.)

Euroopan unioni on selvästi käyttänyt paljon aikaa kestävämpien ratkaisujen kehitykseen tavalla, joka mahdollistaa samanaikaisesti taloudellisen ja yhteiskunnallisen kasvun vihreän siirtymän tavoitteiden mukaisesti. Unionin kokiessa kasvua ilmastotoimiensa ansiosta, kokee osa kolmansista maista kuitenkin EU:n vääntävän heidän kättään väkipakoin heikentämällä ulkomaan vientiä EU:n sisämarkkina-alueelle. On ymmärrettävää, että osalle kolmansista maista voi muodostua negatiivinen kuva ekologisten toimien tarkoitusperistä, kuten palmuöljyn kohdalla kävi. EU:n markkina-alue on kuitenkin sen verran suuri, että sen ulkopuolelle jääminen näkyy todennäköisesti sellaisen valtion taloudessa, joka on aiemmin sitä hyödyntänyt. Vaikka EU:n tarkoitusperiä voi epäillä, on selvää, että sen ilmastomuutoksen torjuntaan liittyvillä toimilla on kyky vaikuttaa kolmansien maiden toimintaan, tahallisesti tai tahattomasti. Tarkoin suunniteltuna EU voisi hyödyntää kaupankäyntisuhteitaan ilmastomuutoksen torjunnassa merkittävästi käyttämällä pehmeää

valtaa kolmansiin maihin. Sen pitkäaikaiset seuraukset EU:n ulkosuhteille voivat toki olla negatiiviset, jos EU ei suunnittele tarkoin tulevia liikkeitään.

*[...] the EU stands as the most environmentally-sustainable region on the planet, with an Environmental Performance Index (EPI) score of 59.9 – significantly higher than that of the US (51.1) and China (28.4). Among other reasons, this is due to the fact that the EU is decarbonising its economy faster than other regions and leading in areas such as organic farming, renewable energy and clean mobility. In the future, the regions that will thrive the most will be those that can grow within the planetary boundaries, and today, the EU is the one that is closest to achieving that goal. (Spanish Presidency 2023, 56).*

Fossiilisten polttoaineiden tuotannon vähentäminen voi osoittautua SA:n tulevaisuuden kannalta edulliseksi. EU:n pyrkiessä muuttamaan systeemiään hiilineutraaliksi, se on vähentänyt riippuvuuksiaan saastuttavista energian muodoista. EU onkin globaalilla tasolla kaikista vähiten riippuvainen fossiilisista energiamuodoista, mikä helpottaa sen irtaantumista niistä täysin. (Anghel ym. 17, 2020.) EU:n aikainen ja nopea kehitys hiilineutraaliuden tavoittelussa, kuten yllä olevasta sitaatista voi nähdä, luo paljon mahdollisuuksia. EU:n aloittaessa merkittävien systeemisten muutosten toteuttaminen hyvissä ajoin, se luo itselleen otollisen aseman muihin toimijoihin nähden. EU:n etumatka itsessään kertoo, että monessa maassa ei ole vielä tehty suuren luokan yhteiskunnallisia muutoksia ilmaston muutoksen ehkäisemiseksi. Myöhemmin systeeminsä muokkaamisen aloittavat maat tulevat siten olemaan EU:ta jäljessä ainakin jossain määrin. Jos valtiot koittavat kiritä EU:n luomaa etumatkaa suurilla ja nopeilla muutoksilla, voivat seuraukset näkyä yhteiskunnan sujuvan toiminnan hankaloitumisena samoin kuin siinä elävien ihmisten arjen vaikeutumisena. Näistä syistä EU on edullisessa asemassa niin ulkopoliittisesti kuin systeemisesti kestäväen yhteiskuntarakenteen kehittämisessä.

Itse ilmastonmuutoksen ollessa negatiivinen ilmiö koko planeetan ja siellä elävien eliöiden kannalta, EU:n merkittävät toimet sen torjumiseksi voivat sisältää planeetan saaman hyödyn lisäksi paljon EU:n tulevaisuuden kannalta positiivista potentiaalia, kuten tässä alaluvussa on käsitelty. Maailman valtasuhteiden muuttuessa, on nykyhetkellä tärkeiden tekijöiden lisäksi hyvä miettiä, millä asioilla on merkitystä tulevaisuudessa. EU:n pyrkiessä ympäristöystävällisen teknologian ja hiilineutraalin systeemin keskeiseksi toimijaksi kansainvälisellä tasolla, voi EU:n nähdä mieltävän strategioissaan tekijöitä, joiden painoarvo todennäköisesti kasvaa tulevaisuudessa. Ilmaston suojelemiseksi tehtävillä toimilla on siis



mahdollisuus parantaa EU:n SA:aa ja asemaa maailmalla monella eri tavalla, kuten yllä selviää. Tämä kaikki riippuu kuitenkin siitä, miten hyvin EU suunnittelee tulevat toimensa. Huolimattomalla strategialla EU voi esimerkiksi hävitä potentiaaliset omavaraiset tuotantonsa ja niiden avulla saadun kansainvälisen asemansa muille samassa kilpailussa mukana oleville toimijoille, kuten aurinkoenergian tuotannossa kävi.

#### **4.3.2. Kolmansien maiden kanssa luodut kumppanuudet**

*[...] as much as the EU develops its internal capabilities and enhances its circularity and resource efficiency, it will always depend on the global economy to thrive.*  
(Spanish Presidency 2023, 4)

On selvää, että kaupankäynnin ja rahavirtojen globalisoitumisen kehittyessä EU aiheutti itselleen useita riippuvaisuuksia kolmansiin maihin. Nämä haavoittuvuudet kävivät erityisen selväksi koronapandemian ja kiihtyneen Ukrainan konfliktin myötä. (Spanish Presidency 2023, 9). Tästä huolimatta kuten yllä olevasta sitaatista voi nähdä, voidakseen hyvin EU on riippuvainen kansainvälisen systeemin avoimuudesta. Asiantuntijoiden mukaan, jos avoin kansainvälinen systeemi alkaisi hajoamaan, EU:n ja muun maailman viennin määrä kutistuisi erilaisten kauppajoitteiden ja tariffien käyttöönoton johdosta. Tämä taas johtaisi kilpailukyvyyn heikentymiseen ja resurssien huonoon kohdentamiseen. Lopputuloksena epäedullisesti sijoitetut palvelut johtaisivat hintojen nousuun, heikentyneeseen laatuun ja mahdollisesti työpaikkojen menetykseen. Pahimmillaan maailman BKT voisi heikentyä jopa 12 %, Euroopan markkina-alueen kärsiessä erityisesti. (Spanish Presidency 2023, 16.) Avoin systeemi on selkeästi ollut EU:lle hyödyksi ja se ansiosta EU on saanut nauttia kolmansien maiden kanssa tehdyn avoimen kaupankäynnin eduista mm. talouskasvun muodossa. Vaikka globalisaatio on aiheuttanut vakavia haittoja SA:lle, on EU:n taloudellinen hyvinvointi ja kehitys myös hyvin tärkeä osa SA:n toimivuutta. Tämän vuoksi avoimen järjestelmän ylläpitäminen on EU:n SA:n etujen mukaista. SA:n kannalta on kuitenkin tärkeää, että pyrkiessään mahdollisimman avoimeen yhteistyöhön kolmansien valtioiden kanssa, EU ei niin sanotusti tarjoa vaatteita päältään muille toimijoiden armoille, vaan muistaa huolehtia omista perustarpeistaan.

*[...] a situation of economic strategic autonomy is one where an actor has the power to widen the scope of possibilities [...] This could also prove mutually beneficial*

*externally, when multilateralism is pursued because each actor improves productivity and enters into a beneficial cooperation with partners, rather than only narrowly competing through cost cutting and standard lowering for short-term unproductive market share gains. (Anghel ym. 2020, 11.)*

EU on aiemmin hyödyntänyt Kiinan ja Yhdysvaltojen mallien heikkouksia oman kasvunsa edistämiseksi. ResilientEU2030 dokumentti suosittelee EU:ia muuttamaan toimintatapaansa. Vallassa olevien systeemien heikkouksien hyödyntämisen sijaan dokumentti kehottaa EU:ia hyödyntämään olemassaolevaa mahdollisuuksien ikkunaa ja käynnistämään uuden kaupankäynnin laajennuksen, jonka perustana olisi kilpailun lisäksi vastavuoroisuus. EU:n olisi hyvä pyrkiä tarjoamaan kumppaneilleen molempia tasavertaisesti hyödyttäviä suhteita sekä luoda itsestään luotettava ei-polarisoiva kumppani, joka auttaa kumppaneitaan parantamaan heidän kilpailukykyään, ympäristöystävällisyyttään, kriisinkestävyyttään sekä yhteiskunnallista hyvinvointia. (Spanish Presidency 2023, 48.) EU on tuntunut sisäistävän ajatuksen, että pitkäaikainen toimiva suhde vaatii molemminpuolista kunnioitusta hyödyn tavoittelun lisäksi. Tämä käy järkeen, sillä molemminpuolinen kunnioitus ja luottamus heikentävät riskiä byrokraattisiin selkäänpuukotuksiin, vakauttaen näin EU:n toimintaympäristöä. Luotettavan kumppanin maine voi kuitenkin olla hankala saavuttaa maailmassa, missä moni tavoittelee ensisijaisesti omaa etuaan. Lisäksi usealla EU:n jäsenmaalla on historiaa yksipuolisesta riistämisestä, mikä voi toimia hidasteena vilpittömän luottamuksen rakentumiselle EU:n ja kolmansien maiden välille vielä pitkään. Kasvua tavoittelevan EU:n voi siis olla hankala todistaa sen vilpittömän halu molempien tasavertaiselle kukoistukselle ilman mitään taka-ajatuksia. Onnistuessaan tavoitteessaan, EU:n voi kuitenkin luoda itselleen mahdollisuuksia, joita se ei nykytilassa edes voisi kuvitella toteuttavansa, kuten yllä olevasta sitaatista voi nähdä.

EU:n kehitysavun antaminen moniin kolmansiin maihin kehittyi myös tasaisesti avunannosta kohti kumppanuussuhteita. Suhteiden muutoksen keskiössä toimivat sijoitukset ja kaupankäynti. Etenkin Afrikan valtiot ovat tällä osa-alueella EU:n strategisen tulevaisuuden kannalta tärkeässä osassa. Niillä on keskinäisiä yhteyksiä mm. EU:n energia-, maahanmuutto, ja turvallisuussektoreihin. Myös maanosan maantieteellinen etäisyys Euroopasta tekee siitä oleellisen alueen SA:n kannalta. Lisäksi EU:n kilpailijat, kuten Kiina ja Venäjä ovat kiinnostuneet erityisesti Etelä-Saharan alueella sijaitsevien valtioiden tarjoamasta strategisesta ja kaupallisesta potentiaalista, mikä tekee kumppanuuksien luomisesta samalla kilpailun

vaikutusvallasta. (Anghel ym. 2020, 35.) EU pyrkimys auttaa kolmansia maita kehittymään ja kasvamaan eri osa-alueilla lisää luonnollisesti kohdemaiden kykyä toimia itsenäisesti. Yksipuolisen tuen antaminen tietyillä ehdoilla ei luo tasavertaista vuorovaikutussuhdetta, mikä voi kolmansien maiden vahvistuessa näyttäytyä epäkunnioituksena EU:n suunnalta. Lisäksi vastavuoroisen suhteen vahvistaminen tarkoittaisi suuria kasvumahdollisuuksia myös EU:lle. Kehittyvien maiden saadessa tukea useilta toimijoilta, voi niistä kehkeytyä merkittäviä kumppaneita tulevaisuudessa. Siksi on vain fiksua myös kohdella niitä sen mukaisesti.

Kasvua ja kehitystä tavoitteleva EU ei ikinä tule olemaan täysin riippumaton kolmansista maista, vaikka se kuinka kehittäisi toimivan kiertotaloussysteemin ja parantaisi sisäistä kyvykkyyttään (Spanish Presidency 2023, 46). Siksi SA:n kannalta on hyvin tärkeää, että sillä on paljon luotettavia kumppaneita, joiden kanssa tehdä yhteistyötä. ResilientEU2030 dokumentti suosittelee samanmielisiin ja luotettaviin valtioihin keskittymistä kaupankäynnissä niin uusien kuin vanhojen kumppanuuksien kohdalla. Dokumentissa suositellaan nykyisten resurssiketjujen turvaamista ja uusien luomista. (Spanish Presidency 2023, 47.) Kumppanien määrä ja kumppanuussuhteiden vahvuus voivat vaikuttaa siihen, millaisia toimia EU uskaltaa itse tehdä. Välttääkseen koronapandemian kaltaisia tilanteita, sen ei olisi järkevää luottaa tulevaisuuden projekteissaan merkittävästi resursseihin, joita se saa vain yhdeltä valtiolta. Tämä tulee huomioida etenkin, jos EU:n ja kolmannen maan välillä on suurempia ristiriitoja esimerkiksi arvojen tai muiden suurien tavoitteiden kanssa. Kumppanuuksien kohdalla määrä ja luottamus ovat ominaisuuksia, joista molemmat ovat välttämättömiä SA:n turvaamiseksi, sillä luotettavinkin kumppani voi kohdata odottamattoman kriisin ja menettää kykynsä vastata EU:n resurssitarpeisiin. Useaan epäluotettavaan kumppaniin ei taas nimensä mukaisesti voi luottaa, eikä määrä tässä tapauksessa korvaa laatua.

EU:n suunnitellessa nykyisten multilateraalisten prosessien vahvistamista, sen tarkoituksena on myös laajentaa yhteistyötä alueille, joilla se ei ehtinyt vakiintua, kuten aseistariisunta ja rikoslaki. (Anghel ym. 2020, 29.) Yhteistyön lisääminen turvallisuusaiheisissa toimissa parantaisi yleistä turvallisuustilannetta, sillä kansainvälinen rikollisuus, kuten kyberrikollisuus tai huumeiden salakuljetus ovat ongelmia, joiden hallintaa heikko kansainvälinen yhteistyö hankaloittaisi. Lisäksi avoimen systeemin kuihtuminen heikentäisi niiden maiden välisiä suhteita, joiden keskinäinen yhteistyö vähenisi tai sen välille asetettaisiin byrokraattisia esteitä. Tämä voisi mahdollisesti kiristää maiden välisiä diplomaattisia suhteita ja pahimmassa

tapauksessa johtaa konfliktiin. (Spanish Presidency 2023, 16.) Maiden tiivis yhteistyö niin turvallisuussektorilla, kuin muillakin sektoreilla edistää maiden tietyn tasoista riippuvuutta toisistaan, vaikkei kyse olisikaan SA:n kannalta kriittiseksi laskettavista resursseista. Muilta mailta saatu hyöty voi nostaa toimijoiden kynnystä aloittaa konflikti. Siinä menetettäisiin mahdollisesta yhteistyöstä saatu hyöty, mutta sen lisäksi konflikti itsessään kuluttaisi resursseja, joita voisi käyttää kansalaisten hyvinvoinnin parantamiseen. Tekemällä yhteistyötä monien toimijoiden kanssa eri sektoreilla, EU parantaa siten myös omaa turvallisuuttaan.

Huolimatta ulkoisen toimintaympäristön tuomista mahdollisuuksista, se voi tuoda myös negatiivisia riskejä EU:lle. Luvussa 4.3. käsiteltiin Euroopan unionin mahdollisuudet – ilmastonmuutoksen torjunta ja kolmansien maiden kanssa luodut kumppanuudet – luku 4.4. siirtyy tarkastelemaan EU:n kohtaamia negatiivisia ulkoisia tekijöitä, eli uhkia. Niillä on kyky estää unionin tavoitteiden toteutuminen, jos se ei kiinnitä niihin riittävästi huomiota. EU:lle aineistosta nousseita uhkia ovat sen etumatkan kaventuminen kilpailijoihinsa sekä globaalin ympäristön arvojen muutos.

## **4.4. Uhkien alateemat**

### **4.4.1. Etumatkan kaventuminen**

*It is true that, in relative terms, Europe has lost its global weight in many areas. However, in most cases, this is not because Member States have regressed or stopped progressing, but rather because other countries in the Global South have emerged and closed the gap, often thanks to Europe's support. (Spanish Presidency 2023, 54.)*

Edellisen sitaatin voi nähdä positiivisena todisteena siitä, kuinka EU:n antama tuki nostaa kolmansien maiden ja sen kansalaisten elintasoja. SA:n kannalta uusien vahvojen toimijoiden ilmaantuminen, joiden silmissä EU nähdään tiimikaverin sijasta ohitettavana kilpailijana, on kuitenkin mahdollinen uhka.

Suuret nousevat maat, kuten Kiina ja Intia ovat nousseet merkittäviksi taloudellisiksi toimijoiksi globaalilla tasolla. Etenkin Kiina on onnistunut nousemaan taloudellisesti niin merkittävään asemaan, että EU on virallisesti myöntänyt sen kilpailijakseen taloussektorilla. Myös Intialla on potentiaalia nousta maailman kolmanneksi suurimmaksi taloudeksi vuoteen 2030 mennessä.

Elintason noustessa Euroopan ulkopuolella ja maapallon väkiluvun kasvaessa, on melko varmaa, että taistelu maapallon rajallisista resursseista tulee kiihtymään ainakin hetkellisesti. (Spanish Presidency 2023, 17). Muiden maiden elintason nousu on koko ihmiskunnan hyvinvoinnin sekä EU:n arvojen edistämisen kannalta hyvä asia, mutta samalla se tuo uusia vahvoja pelaajia globaalille pelikentälle, joista jokaisella on omat tavoitteensa. Kaikkien tarvitessa resursseja edistääkseen omia tavoitteitaan, voi EU:n olla haastavampaa edistää omia suunnitelmiaan useampien vahvojen pelaajien joukossa.

ResilientEU2030 dokumentin mukaan maailman talous ei ole nolla-summa peli, eikä sen pitäisikään olla (Spanish Presidency 2023, 23). Sama dokumentti kuitenkin kertoo lukuisista resursseista, joita EU tarvitsee tulevaisuudessa saavuttaakseen tavoitteensa ja mainitsee useasti, kuinka osaa näistä resursseista on aivan liian vähän EU:n omalla alueella, kuten alla oleva sitaatti havainnollistaa.

*[..] the EU could suffer from a scarcity of chemical fertilisers and the raw materials needed for their production, despite the increasing use of organic fertilisers associated with the expansion of organic farming. The EU is dependent on phosphorus, 86% of which is imported from Kazakhstan and Vietnam; phosphatic fertilisers, mostly sourced from North Africa; and natural gas, needed to produce ammonia and nitrogen fertilisers, mainly imported from Algeria and Russia. Without these components, the productivity of European agriculture could be seriously compromised [...]* (Spanish Presidency 2023, 21).

EU pyrkii siirtymään kohti kiertotaloutta, missä materiaaleja ei poistuisi kierrosta, vaan pysyisi jatkuvassa hyötykäytössä. Täydelliseen kiertotalouteen siirtyminen vaatisi kuitenkin perinpohjaisen muutoksen arvoketjuissa. (Spanish Presidency 2023, 40.) Täydellinen kiertotalous ei kuitenkaan ole tämänhetkistä todellisuutta, ja EU tarvitsee lisää materiaalia kierrosta poistuneen tilalle. Näitä samoja rajallisesti saatavia materiaaleja tarvitsee myös moni muu EU:n ulkopuolinen alue. Lisäksi väestönkasvu lisää materiaalin tarvetta entisestään, eikä optimistiset tulevaisuuden visiot täydellisestä kiertotaloudesta muuta nykyhetken resurssitarvetta. Dokumentin väite nolla-summa pelin nykyisen olemassaolon kieltämisestä kuulostaa siten enemmänkin tulevaisuuden mahdollisuudelta kuin todellisuudelta. Ennen kuin EU onnistuu muuttamaan globaalisti valtioiden ja muiden toimijoiden kapitalistista kasvun ja ahneuden ajatusmaailmaa tai vaihtoehtoisesti luomaan onnistuneen kiertotaloussysteemin, minkä avulla kaikki halukkaat saavat tarvitsemansa materiaalit kiertotalouden avulla, on

aineistossa oleva väite nolla-summa pelin olemattomuudesta nykyhetkessä kyseenalainen, ainakin gradun kirjoittajan näkökulmasta. Taloudellisen etumatkan kaventumista kolmansiin maihin tarkastellaan tässä ajankohdassa ja pro gradu -tutkielmassa täten uhkana, ottaen huomioon aineistossa esiin tulleet EU:n materiaaliset resurssit. Kolmansien maiden vahvistuminen voi siis heikentää EU:n mahdollisuuksia saada itselleen tarvitsemiaan resursseja.

*No matter how much we digitalise our economy, its foundations will still be material. Thus, to successfully undertake the green and digital transitions, the EU will need to consume a significant quantity of specific raw materials. Among others, it will require increasing quantities of lithium, boron and rare-earth elements (REE) to produce batteries, electric motors and medical devices. Likewise, the EU will need more magnesium, cobalt and silicon to manufacture semiconductors, computing components and solar panels; and substantial amounts of platinum group metals for the production of electrolyzers and medicines [...] it is estimated that global demand for many of these materials will multiply more than fivefold in this decade [...]* (Spanish Presidency 2023, 21.)

Sitaatissa mainittujen haasteiden lisäksi EU tuottaa alle 7 % yllä mainituista raaka-aineista. Monien maiden tarpeiden kyseisiin materiaaleihin lisääntyessä, voivat maat käyttää syntynyttä mahdollisuutta poliittisesti hyödyksi. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii Kiinan ja Euroopan välinen suhde. EU:n riippuvuus Kiinasta saatavista raakamateriaaleista sekä teknologiakomponenteista on kasvanut viime vuosina. Lisäksi EU:n tavarakaupan alijäämä kaksinkertaistui vuosien 2020–2022 välillä. Aineiston mukaan nämä ovat Kiinan valtiojohtoisen tarkoin suunnitellun strategian tulosta. Kiinan strategia muodostuu erilaisista byrokraattisista keinoista hankaloittaa EU:n pääsyä Kiinan markkinoille luoden samalla epätasapainon kaupankäynnille. (Spanish Presidency 2023, 21, 49.) Kiina on julkaisema ”*Made in China 2025*” teollisuuspolitiikka näyttää Kiinan selvästi tavoittelevan hallitsevaa asemaa kansainvälisen yhteistyön rakentamisen sijasta (Anghel ym. 2020, 12, 20). Uusien valtioiden noustessa EU:n tasolle globaalilla areenalla, on hyvin mahdollista, että ne pyrkivät Kiinan kaltaisesti heikentämään kilpakumppaneidensa mahdollisuuksia talouskasvuun. SA:n tavoitteiden saavuttaminen on sidoksissa riittävään rahoituksen omaamiseen, kuten luvussa 4.2.1. jo aiemmin mainittiin. Muiden maiden heikentäessä EU:n mahdollisuuksia vahvistaa talouttaan, pienentyy samalla SA:n tavoitteisiin käytettävä potentiaalinen budjetti.

Sen lisäksi, että monet maat kehittyvät nopeaa tahtia pienentävät EU:n ja niiden välistä kuilua voi unionin etumatka kolmansiin maihin kaventua myös EU:n omien toimien johdosta, jos se ei

pyri maksimoimaan omaa kehitystään. EU on maailman toimijoiden etulinjassa, kun on kyse innovaatiopolitiikasta. On kuitenkin mahdollista, että EU uhkapelaa mahdollisuudellaan omistaa eri sektoreiden potentiaalista tulevaisuudessa kasvavaa arvoa, ellei se panosta riittävästi tietotaloutensa kehittämiseen. EU ei esimerkiksi vielä hyödynnä pieni- ja keskisuurten yritysten tai yrittäjien täyttä potentiaalia. Tätä voisi parantaa mm. parantamalla erilaisten rahoitusmekanismien saatavuutta yrityksille. Lisäksi tutkimustyöhön käytettävissä kustannuksissa olisi varaa kehitykselle. (Anghel ym. 2020, 25). Nousevien talouksien yrittäessä parhaansa päästä Kiinan kaltaisesti maailman talouden kärkijoukkoihin, on EU:n toiminta joillain alueilla hieman huolimatonta. Jos EU on tosissaan päättänyt saavuttaa hyvin kunnianhimoiset tavoitteensa mm. ympäristön suhteen, tulisi sen pyrkiä hyödyntämään omien resurssiensa potentiaalia entistä enemmän.

#### **4.4.2. Arvojen muutos**

Kansainvälisessä ilmapiirissä on havaittavissa muutoksen tuulia. Ennen yleisesti hyväksytyä kansainvälistä järjestelmää on alettu kyseenalaistamaan. Nousevat maat, kuten Etelä-Afrikka, Brasilia, Kiina ja Intia ovat alkaneet kokea, ettei heidän arvojansa huomioida riittävästi ottaen huomioon heidän huomattava panostuksensa globaaliin talouteen. Parhailtaan tapahtuu rakenteellisia muutoksia, joiden seurauksena maailmasta on mahdollista muuttua sirpaloituneempi ja sotilaalliset jännitteet saattavat kiristyä. (Spanish Presidency 2023, 12, 17).

Venäjä on haastanut kansainvälistä järjestelmää useaan otteeseen viime vuosina (Anghel ym. 1, 2020). Se on hyökännyt suoraan nykyistä kansainvälistä järjestelmää kohtaan ja pyrkimyksensä on poistaa Yhdysvaltojen ja muiden epäystävällisten valtioiden ylivaltaa jäänöksiksi maailmanpolitiikasta. Se tavoittelee myös entisen vaikutusvaltansa palauttamista vähintään alueella, mikä kuului Neuvostoliiton vaikutusvallan piiriin. Venäjän hyökättyä Ukrainaan, sekä huomioiden sen muihin naapurimaihin kohdistuneet hybridihyökkäykset, on Venäjä irtautunut lännestä tehokkaasti. Venäjän toimet ovat siten suora uhka EU:n toiminnalle. (Spanish Presidency 2023, 17.) Monet alueet, joilla Venäjä pyrkii kasvattamaan vaikutusvaltaansa ovat niitä alueita, joihin myös EU pyrkii vaikuttamaan paljon jo pelkästään maantieteellisten seikkojen vuoksi. Venäjän aktiivinen vaikutusvallan tavoittelu toimii siis kilpailevana tahona EU:n omille pyrkimyksille levittää arvoja kolmansiiin maihin ja jopa ylläpitää

niitä jäsenmaissaan. Venäjä käyttää esimerkiksi disinformaation levittämistä tehokkaasti hyödykseen tavoitteidensa saavuttamiseksi. Näin tapahtui esimerkiksi kevään 2024 eurovaalien aikana, kun se pyrki edistämään laitoikeiston voittoa valeutisten avulla (Nuuttila, 2024). Venäjän disinformaatio on ollut EU:lle jo pidempiaikainen ongelma. Eurooppa-neuvosto pohti EU:n yhteistä toimintasuunnitelmaa disinformaation torjunnaksi jo ennen koronapandemian alkua. (Anghel ym. 2020, 45).

*China is now transitioning from the era of "reform and opening" to an era of "security and control", with the new explicit goal of becoming a political and military hegemon, at least in the Eastern Hemisphere. This development has led to escalating tensions with Europe and North America [...] (Spanish Presidency 2023, 17.)*

Kuten yllä olevasta sitaatista näkee, myös Kiinalla on tavoitteena vaikutusvaltansa lisääminen ja levittäminen. Kiinan pyrkiessä aktiivisesti hallitsemaan omaa lähialuettaan ja Venäjän omaansa, alkaa maailmassa olemaan useita merkittäviä toimijoita, mitkä pyrkivät heilauttamaan nykyistä vallantasapainoa. ResilientEU2030 dokumentti suosittelee EU:ia suosimaan kriittisiin rakenteisiin liittyvässä kaupankäynnissä ensisijaisesti samanmielisiä maita, vaikka muidenkin kanssa on mahdollista käydä kauppaa. (Spanish Presidency 2023, 59). Tämä on ymmärrettävää SA:n näkökulmasta, sillä samanmieliset maat hyödyntävät epätodennäköisemmin EU:n ulkoisia riippuvuuksia. Toisaalta ajatusmaailman perusteella suosiminen vahvistaa kuitenkin erilaisten ryhmittymien muodostumista, mikä taas voi lisätä maailman sirpaloitumista.

*Many emerging economies demand and deserve a stronger voice and participation in global decision-making processes. This might pose some challenges to the international community (Spanish Presidency 2023, 50).*

EU pyrkii toiminnallaan edistämään multilateraalista maailmaa, sillä se on hyödyksi taloudelle ja erityisesti EU:n omalle kehitykselle. Sirpaloitunut maailma taas laskisi globaalia BKT:tä jopa 8–12 prosenttiyksikön verran heikentäen merkittävästi EU:n taloudellista kapasiteettia. Nousevien talouksien epäonnistuessa saamaan äänensä riittävästi kuuluviin, voi siitä seuraava tyytymättömyys synnyttää Kiina-johtoisen sirpaloituneen maailman. Sirpaloitumisen seurauksena EU:n jäsenmaat olisivat alttiimpia kansallisen tason kriiseille. Se hankaloittaisi unionin pyrkimyksiä taistella globaaleja ongelmia, kuten ilmastonmuutosta vastaan sekä vaikeuttaisi yhteistä rajatoimintaa vaativaa kansallisen rikollisuuden hillitsemistä ja heikentäisi siten EU:n kansalaisten hyvinvointia. (Spanish Presidency 2023, 16, 50–51). On siis SA:n



mukaista ja ymmärrettävää, että EU pyrkii pitämään multilateraalisen systeemin toiminnassa ja antamaan myös muille toimijoille mahdollisuuden saada äänensä kuuluviin. Tehdessään myönnytyksiä toisten toimijoiden arvoille, se kuitenkin heikentää omien arvojensa näkyvyyttä. EU voi itse pyrkiä toteuttamaan omia politiikkojaan arvojensa mukaisesti, mutta se on jo pitkään pehmeän vallan avulla yrittänyt levittää arvojaan myös omien rajojensa ulkopuolelle. Nämä nouseville talouksille tehdyt myönnytykset tekevät siitä haastavampaa. Yhden toimijan huutaessa ja muiden kuiskatessa on helppoa kuulla kovin ääni. Jos taas kaikki huutavat toistensa päälle, on todennäköisemmin luvassa epäselvä sekamelska. Antamalla nousevien talouksien äänille tilaa, se elää omien periaatteidensa mukaisesti, mutta tekee arvojensa leviämisestä epätodennäköisempää.

Nationalismin vahvistuminen ja suurvaltojen välisen kilpailun kiristyminen ovat haastaneet EU:n demokratian, liberalismiin ja multilateralismin arvoja. Eri toimijoiden mallien muodostamat vaikutusvallan kehät ovat horjuttaneet EU:n mallin yhteistyöhön pohjautuvia perusteita. BRICS-maiden lisäksi myös EU:n läheinen kumppani Yhdysvallat on alkanut toimia EU:n tavoitteita hankaloittavalla tavalla keskittyessään omien tavoitteidensa edistämiseen. Trumpin ensimmäisellä presidenttikaudella Yhdysvallat mm. irtaantui Pariisiin ilmasopimuksesta ja WHO:sta. Yhdysvaltojen merkittävän valta-aseman johdosta muut valtiot voivat myös nähdä kansainvälisistä yhteistöistä vetäytymisen merkinä toimia näin myös itse. (Anghel ym. 2020, 1, 8-9, 19, 29). Nämä ovat globaalin yhteistyön kannalta merkittäviä tapahtumia. Trumpin voitettua Yhdysvaltojen presidentinvaalit vuonna 2024, on hyvin todennäköistä, että saman suuntainen vetäytyminen jatkuu. Toki tämä olisi mahdollista vaalituloksesta riippumatta. Joka tapauksessa EU:n suosima multilateraalinen järjestelmä alkaa menettää suosiotaan myös EU:n kumppanien joukossa.

EU loi itselleen arvojensa mukana ratkaisemattoman yhtälön, missä se haluaa levittää omia arvojaan maailmalle erilaisin keinoin ja mahdollisimman tehokkaasti. Edistäessään arvojensa leviämistä, se kuitenkin tukee samalla muiden toimijoiden sisäistä kasvua ja kehitystä auttaen niitä vahvistumaan ja keräämään resursseja, tiedostaen näiden toimijoiden erilaiset maailmankuvat. Esimerkiksi viime vuosikymmenellä EU tuki Kiinaa virallisella kehitysavulla 7,5 biljoonan euron edestä (Spanish Presidency 2023, 54). Uskooko EU todella, että se onnistuu luomaan riittävän merkittävän eron maailmaan näkemyksillään ja tavoitteillaan, samalla kun se käyttää omia varojaan kilpailevia arvomaailmoja omaavien valtioiden vahvistamiseen.

Nämä EU:lta tukea saaneet valtiot voivat tarpeeksi vahvistuttuaan alkaa suunnittelemaan strategioitaan EU:n kasvun heikentämiseksi, kuten Kiinan kohdalla kävi (Spanish Presidency 2023, 49). Pitäähän unioni itsekin lujasti kiinni arvoistaan, vaikka se tekisikin myönnytyksiä nouseville talouksille sirpaloitumisen välttämiseksi. Miksi vuosisatoja vanhat valtiot muuttaisivat ydinydinperiaatteitaan sen helpommin tai nopeammin, jos niillä on riittävän vahva asema globaalilla areenalla?

EU:n vaikutusvallan todettu heikentyminen nousevien talouksien aseman vahvistumisen johdosta (Spanish Presidency 2023, 54) vaikeuttaa EU:n mahdollisuuksia vaikuttaa kolmansiin maihin. Aineistossa mainitaankin, kuinka monien tutkijoiden mielestä EU:n pehmeän vallan taktiikkaa, missä keskitytään EU:n arvoihin, houkustutehoon ja normatiiviseen kyvykkyyteen, kannattaisi harkita perinpohjaisesti uudelleen. Kansainvälisessä ympäristössä, jossa oman edun tavoittelu menee normien edelle, EU:n ulkopolitiikan kolme pilaria, transatlanttiset yhteiset arvot ja kiinnostuksenkohteet, multilateralismi ja tasapuoliset toimintaedellytykset maailmanlaajuisessa kaupassa, tulevat todennäköisesti heikentämään EU:n globaalia asemaa. (Anghel ym. 2020, 1.) Sellainen ulkopolitiikka, joka pitkällä aikavälillä syö EU:n vaikutusvaltaa, ei paranna EU:n asemaa kansainvälisessä ympäristössä. SA:n kannalta se voi jopa heikentää EU:n kykyä pysyä vakaana kolmansien maiden käyttäessä vaikutusvaltaansa EU:lle epäedullisella tavalla.

Tässä analyysiosiossa on purettu systemaattisesti strategisen autonomian käsitettä lukijalle. Osiossa analysoitiin Euroopan unionin vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia sekä uhkia. Seuraavassa luvussa analyysissä tehtyjä löydöksiä havainnoidaan tutkimusongelman näkökulmasta. Luku esittää samalla aiheita, joilla strategista autonomiaa voisi tutkia myös jatkossa.

## 5. JOHTOPÄÄTÖKSET

### 5.1. Havainnot

Strateginen autonomia on laajentunut huomattavasti siitä, kun se reilu vuosikymmen sitten mainittiin ensi kertaa EU:n virallisissa dokumenteissa. On selvää, että unioni on ymmärtänyt toimineensa liian luottavaisesti edistäessään multilateralistista maailmankuvaansa ja SA on eräänlaista kriisinhallintaa. Onkin hieno asia, että EU on tiedostanut olevansa globaalisti haavoittuvaisessa asemassa monen eri riippuvuuden johdosta. Tulisi kuitenkin kyseenalaistaa, kuinka realistinen käsitys EU:lla on omasta SA:aan.

Monet vahvuuksissa ja mahdollisuuksissa mainituista SA:aa vahvistavista toimita luottavat hyvin paljon siihen, että EU onnistuu asettamissaan tavoitteissa tulevaisuudessa. Useat toimet esimerkiksi vihreän siirtymän onnistumiseksi riippuvat EU:n ulkopuolisista toimijoista. EU on visioinut itselleen lopputuleman, missä se on strategisesti autonominen, mutta tähän lopputulokseen johtava reitti on täynnä epävarmuuksia. Vaikuttaa siltä, että EU nojaa kasvussaan liikaa visioimaansa tulevaisuuteen, eikä se ole valmistautunut epäonnistumiseen ja siitä seuraaviin haavoittuvuuksiin. Tulevaisuuteen liittyy nimittäin aina epävarmuuden mahdollisuus, mitä ei aineistossa tunnuttu huomioitavan riittävästi. Havainto tukeekin Zandeen ym. (2020, 4), toteamusta SA:n puolustajien ylioptimistisuuteen taipuvasta ajattelusta, kun keskustellaan EU:n kyvystä korjata havaitut heikkoudet nopeasti. Zandee ym. viittasivat havainnollaan EU:n puolustussektoriin, mutta SA:n käsitteen laajentuessa väite näyttää sopivan myös muiden sektoreiden haavoittuvuuksiin.

EU tiedostaa itsekin, ettei sillä ole tällä hetkellä riittävästi resursseja tuottaa tarvitsemaansa määrää aurinko- ja tuulienergiaa vihreän siirtymän loppuun viemiseksi ja ymmärtää riippuvuutensa Kiinasta kasvavan todennäköisesti tulevina vuosina. EU:lla on hyviä ideoita riippuvuuksiensa lievittämiseksi ja se on selkeästi omistautunut uusien ratkaisuiden kehittämiseksi, ottaen huomioon EU:n vahvan TKI-sektorin. Tämä uuden ideointi ja tulevaisuuteen katsovan EU:n imago tuntuu kuitenkin enemmän ainoalta vaihtoehdolta kuin puhtaalta halukkuudelta toimia tiennäyttäjänä. Aineistossa kerrottiin, kuinka nykyisellään EU on jäänyt tai on jäämässä joillain osa-alueilla jälkeen muista toimijoista. Lisäksi nousevien talouksien ottaessa osaa kilpailuun, EU:n resurssien saanti kolmansista maista hankaloituu tulevaisuudessa entisestään. Uusien helpommin saatavien raaka-aineiden tai teknologioiden

käyttö ratkaisisi paljon EU:n nykyisistä ja tulevista haasteista. Suurin ongelma tässä kuitenkin on, että ratkaisuihin vaadittavat innovaatiot eivät ole vielä olemassa tai niitä ei pystytä tuottamaan tarpeeksi tehokkaasti suurella skaalalla. Nykyhetken strategisen autonomian kannalta ne ovat siten melko hyödyttömiä.

Pitkän tähtäimen projektit ovat tärkeitä EU:n kehittämisessä ja suuret projektit, kuten vihreä siirtymä, vaativat vuosia aikaa onnistuakseen. Suurin huoli EU:n kannalta on, että se tuntuu antavan SA:n vahvistamisessa liian suuren painoarvon juuri näille pitkän tähtäimen ratkaisuille. Tällaisten suunnitelmien toteutuminen on tässä hetkessä hyvin paljon kiinni myös EU:n ulkopuolisista toimijoista, sillä mikään vakaa suunnitelma ei voi nojata onnistumisessaan tulevaisuuden teknologiaan, jonka mahdollista suuren skaalan käyttöä ei takaa vielä muu kuin puhdas optimismi. Miten EU edistäisi vihreää siirtymää ja siihen liittyviä EU:n SA:ta vahvistavia toimenpiteitä, jos Kiina jostain syystä estyisi toimittamasta tarvittavia resursseja? Hyvin heikosti, eikä ainakaan ajallaan.

Koronapandemia herätti EU:n ymmärtämään eri kriittisten sektoreiden haavoittuvaisuuksia vasta muutama vuosi sitten. On siis kohtuutonta odottaa, että EU olisi näin nopealla aikavälillä saanut aikaiseksi suuria konkreettisia muutoksia. Lisäksi monet muutokset, kuten uusien kauppasuhteiden luominen tai olemassaolevien suhteiden uudistaminen vie aikaa, jotta luodut sopimukset ovat molempien osapuolten etujen kannalta hyväksyttäviä. EU on myös osoittanut kykynsä joustaa suunnitelmistaan kriisin hetkellä luoden koronapandemian aikaan jäsenmaille pandemiasta toipumiseen kohdistetun toipumispaketin, vaikka aivan pandemian alkumetreillä jäsenmaiden välinen yhteistyö olikin heikkoa. Vaikka monet SA:aa vahvistavat prosessit vievät aikaa, eikä merkittäviä muutoksia voi olettaa tapahtuvan heti, on toinen asia jäädä vuosiksi jumittamaan samoihin kysymyksiin ilman syvemmän tasoista edistystä, kuten puolustussektorilla uhkaa käydä.

SA:n vahvistumisen on tapahduttava kaikkien jäsenmaiden yhteisymmärryksessä, kuten aineistossa todettiin. Eteneminen ilman kaikkien hyväksyntää voi johtaa ulkopuolelle jätettyjen jäsenmaiden etäännyttämiseen, mikä taas heikentäisi EU:n toimintakykyä. Aineistosta näki, että osa SA:aa vahvistavista toimista on hyvin pintapuolisen muutoksen toimenpiteitä ja onkin mahdotonta kiistää syvempiä EU:n jäsenmaita jakavia mielipide-eroja. Kuten teoriaosuudessa käsiteltiin, EU:n ja Naton välinen puolustussuhde on vuosikymmeniä jäsenmaita jakanut kysymys. Jäsenmaat eivät ole myöskään löytäneet yhteistä säveltä siihen, kuinka paljon EU:n

tulisi luottaa Yhdysvalloilta saamaansa tukeen. (Lavery ym. 2022, 66–67.) Aineistossakin mainitusta PESCO:n kaltaisista toimenpiteistä huolimatta Mirón (2022, 331) toteaa EU:n kykenemättömyydestä tehdä merkittäviä puolustuspoliittisia toimia SA:n parantamiseksi tuntuu pitävän paikkaansa. Aineistossa puolustusyhteistyön yhteydessä viitattiin joko pintapuolisiin toimiin tai jäsenmaiden kykenemättömyyteen saavuttaa yhteisymmärrystä siihen liittyvissä merkittävässä teemoissa, kuten ydinasepolitiikkaan. Puolustusyhteistyön parantamista tähän mennessä voidaan kohdella korkeintaan pienenä ensiaskeleena mahdollisen syvemmän yhteisymmärryksen luomiseksi. Toistaiseksi muutos on pysynyt hyvin pintapuolisena ja ilman merkittävää muutosta jäsenmaiden jakautuneisuuteen SA:n kehitys puolustuksen alueella voi hyvinkin jämähtää paikoilleen.

Jäsenmaiden väliset eroavaisuudet osoittautuvat usein esteeksi SA:n kehitykselle monella eri sektorilla, kuten yllä mainittu puolustussektorilla vallitseva mielipide-ero osoittaa. Aineistosta yhteistyön puute nousikin yhdeksi EU:n heikkoudeksi ja se näyttää hankaloittavan SA:n kehityksen tahtia vaikuttaen siten sen tehokkuuteen. SA:n pyrkiessä takaamaan EU:lle kyvyn toimia tarvittaessa itsenäisesti, jättävät sen sisäiset pitkään jatkuneet erimielisyydet EU:n erityisen alttiiksi ulkoisille uhille. Jos EU ei onnistu vahvistamaan SA:aa kriittisillä osa-alueilla riittävästi sisäisten erimielisyyksien takia, jää siltä puuttumaan mahdollisuus reagoida eri sektoreita koskettaviin ulkopuolisiin uhkiin ja muutoksiin valitsemallaan tavalla. Tällöin mikään EU:n sisäinen taho ei saa omaa tahtoaan läpi, vaan valinnan tekee joku kolmas osapuoli sulkien EU:lta mahdollisuuden edes miettiä, mikä olisi sille paras vaihtoehto. Sisäisestä päätösvallasta kamppailu voi siten pahimmillaan johtaa itse päätösvallan menettämiseen. Heikko SA voi myös altistaa EU:n tilanteille, joissa se näyttäytyy heikkona muiden toimijoiden silmissä globaalilla areenalla. EU:n olisi siis tärkeää saada ratkaisuja kysymyksiin, jotka ovat hidastaneet SA:n kehitystä jo pidemmän aikaa.

SA:n kehitystä hidastavista erimielisyyksistä huolimatta EU haluaa laajentua tarkoituksenaan vähentää riippuvuuksia, lisätä taloudellista turvaa sekä vahvistaa kansainvälistä asemaansa. Laajentuminen vahvistaa EU:ia monella eri tapaa, mutta uusien äänien tuominen jo erimielisyyttä aiheuttaviin kysymyksiin tuntuu enemmänkin hankaloittavan ja hidastavan päätöksentekoprosesseja niiden nykytilassa. EU tuntuukin laajentumistavoitteillaan lievittävän osaa heikkouksistaan toisten kasvattamisen kustannuksella. Laajentumisen positiivisista seurauksista huolimatta SA:n syvempi tasoinen kehitys voi hankaloitua ja

hidastua uusien jäsenmaiden astuessa neuvottelupöydän ääreen, ellei nykyisiä byrokraattisia päätöksentekotoimenpiteitä sujuvoiteta.

Erimielisyyksien lisäksi EU:n jäsenmaiden halukkuus luovuttaa omia valtuuksiaan EU:lle vapaaehtoisesti tuntuu heikolta, kuten energiasektorin kehityksestä voitiin havaita. Aineistossa mainittiin, että EU sopimusten pohjalta jäsenmaat olisivat voineet yhdenmukaistaa energian käyttöönsä jo parinkymmenen vuoden ajan, mutta jäsenmaat ovat haluttomia edistää asiaa. Haluttomuus yhtenäistää käytäntöjä näyttäytyy voimakkaasti kriisien aikana, kun eri jäsenmaiden toisistaan poikkeavat tilanteet aiheuttavat niille eritasoisia ongelmia, mikä taas toimii erinomaisena sytykkeenä mielipide-erojen syntymiselle. Jäsenmaiden itsesuojeluvaisto ja kansallisen identiteetin vaaliminen yhteisen eurooppalaisen identiteetin sijasta tuntuu toimivan jäsenmaille ensireaktiona kriisitilanteissa, kuten koronapandemian alkuhetkillä havaittiin. Byrokraattiset yhtenäiseen toimintaan kannustavat toimenpiteet ovat siten tärkeitä SA:n kannalta ja niiden tekemättä jättäminen puhtaasta haluttomuudesta heikentää EU:n kriisinkestävyyttä.

Kilpailukyky on EU:n selkeä vahvuus, kuten analyysissä havaittiin. Aineistosta käy ilmi, että SA:n kehityksen mahdollistamiseksi EU:n on tärkeää pysyä kilpailukykyisenä globaalilla tasolla. ResilientEU2030 dokumentti ehdottikin olemassa olevan kilpailukyvyyn huomioon ottamista unionin sisäisten tuotantojen tulevassa kehittämisessä. Kilpailukyvyyn käyttäminen kriittisten tuotantojen määrittämisessä on kuitenkin aiemmin herättänyt osassa jäsenmaista kritiikkiä sekä johtanut kirjallisen kannanottoon, kuten teoriassa mainittiin (Mirón 2022, 330). On ymmärrettävää, että osa EU maista haluaa hyödyntää EU:n sisäistä vahvuutta globaalissa kilpailussa ja vahvistaa sitä entisestään. On kuitenkin suuri kysymysmerkki, kuinka paljon kilpailukyvyyn tarjoamaa potentiaalia SA:n kehittämisessä onnistutaan hyödyntämään ja näkevätkö pienemmät taloudet osan kilpailukyvyyn nimissä tehtävistä päätöksistä Ranskan ja Saksan kaltaisten suurien talouksien keinona parantaa taloudellista asemaansa, kuten osa maista on jo aiemmin epäillyt.

Taloussektorilla tapahtuu selkeästi enemmän ja syvempitasoista muutosta. EU:n SA luottaa paljon kansainvälisen systeemin avoimuuden säilymiseen. Yksi keino EU:n olemassa olevien riippuvuuksien lieventämiseksi olisi kauppasuhteiden muodostaminen eri maiden kanssa, jotka tarjoavat samoja resursseja. Samankaltaisen ajattelumaailman omaavien maiden suosiminen viestisi kuitenkin EU:n siirtyneen aiempaa varautuneemmaksi kolmansia maita

kohtaan. SA:n kannalta tämän olisi tarkoitus toimia vahvistavana toimenpiteenä, mutta samalla se luo konfliktin EU:n itse kauppaaman avoimen systeemin kanssa. Aineistossa ehdotettu EU:n uusi suunta kaupankäynnissä ei nimittäin viestittäisi kaikille tasapuolisesti avoimesta kansainvälisestä järjestelmästä. Sen sijasta tämä lievä suunnanmuutos viestisi hienovaraisesta fragmentaation edistämisestä. EU:n kasvun ja kehityksen ollessa aineiston mukaan kiinni avoimessa kansainvälisessä järjestelmässä, on maiden avoin suosiminen ristiriitaista. Teoriaosuudessa (Salmimies 2021, 4) mainitsikin, kuinka EU voi SA:aan vetoavan avoimuuden avulla tarvittaessa toimia aiempaa sulkeutuneemmin kauppapolitiikassaan vedoten välttämättömyyteen. Tämän aatepriorisoinnin suunnittelun kaupankäynnissä voi siis luokitella välttämättömäksi oman edun varmistamiseksi EU:n näkökulmasta, mutta ulkopuolisen toimijan silmissä tämä voi näyttäytyä ristiriitaisena EU:n aatteellisen sanoman kanssa.

EU:n multilateralistinen mallin suosio on alkanut laskemaan kolmansien maiden silmissä nousevien maiden halutessa edistää omia näkemyksiään maailmanjärjestyksestä. Tästä huolimatta EU pohjaa monet suunnitelmansa vahvasti yhteistyön ympärille ja painottaa avoimuuden tärkeyttä jopa lisäämällä etuliitteen avoin SA:n alkuun. EU on kietonut monet merkittävät toimensa arvojensa ympärille. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjuminen näkyi aineistossa useissa eri toimissa ja mahdollistaa EU:n arvojen näkymisen kansainvälisellä tasolla kolmansille maille. Tämä voikin toimia tehokkaana keinona lisätä EU:n maailmankuvaa sen rajojen ulkopuolella. On kuitenkin tärkeää muistaa, ettei EU ole ainoa toimija, joka pyrkii vaikuttamaan kansainväliseen järjestykseen.

Monien nousevien maiden vaikutusvallan kasvaessa niiden talouksien vahvistuessa, SA:n edistäminen on entistä tärkeämpää. Useampi vahva toimija tarkoittaa useampia merkittäviä globaalisti vaikuttavia päätöksiä, joiden sisältöön EU:n on yhä hankalampaa vaikuttaa. Muiden toimijoiden levittäessä omia arvojaan, vahva SA ehkäisee tilanteita, jossa EU:n kriittinen ulkoinen riippuvuus pakottaisi sen altistamaan jäsenmaansa EU:n arvoille ristiriitaiselle toiminnalle. Nousevien maiden vaikutusvallan kasvamisesta huolimatta EU tukee monia itseään heikompia toimijoita niiden kehityksessä, mikä on kunnioitettavaa toimintaa. Samalla se kuitenkin altistaa itsensä tulevaisuudessa useammalle vahvalle toimijalle, joiden tavoitteena on edistää omia visioitaan, kuten Kiinan kohdalla kävi sen noustessa merkittäväksi taloudelliseksi toimijaksi. Muiden EU:n toimintaa heikentävien kilpailevien systeemien

vahvistuessa, olisikin SA:n kannalta fiksua pohtia syvemmin mikä on EU:n tulevaisuuden kannalta toimivin maailmanjärjestys ja mikä on parhain strategia sen takaamiseksi.

Millaisen kuvan EU siis luo strategisesta autonomiasta? Osittain epärealistisen, sillä moni SA:n parantamiseen liittyvä toimi luottaa liikaa tulevaisuuden onnistumiseen, mutta osittain myös toiveikkaan, sillä EU tuntuu ottavan SA:n tavoittelun vakavasti. Strategisesta autonomiasta voi saada myös valveutuneen kuvan siinä mielessä, että ongelma on tiedostettu, mutta EU tuntuu yrittävän lieventää aiheen vakavuutta ylioptimistisilla kunnianhimoisilla suunnitelmillaan. Tämä viittaa siihen, ettei EU ole täysin uskaltanut miettiä riittävästi vaihtoehtoisia toimenpiteitä vähemmän optimistisille tulevaisuuksille. Pärjätäkseen maailmassa, missä geopoliittiset jännitteet kiristyvät ja nousevat valtiot pyrkivät edistämään omia tavoitteitaan kansainvälisellä tasolla, strategisesti autonominen Euroopan unioni on erittäin tärkeä päämäärä. Tämän hetken haasteista huolimatta EU on lähtenyt oikealle tielle ja edistystä on havaittavissa monien eri toimenpiteiden muodossa. Saavuttaakseen päämääränsä EU:n tulisi kuitenkin tarkastella lähemmin SA:n edistämisen prosessissa olevia puutteita ja hidasteita. SA:n konseptiin kohdistuvien heikkouksien ja uhkien tiedostaminen ei tarkoita sen olevan huono tai epäonnistunut. Päinvastoin, näiden tiedostaminen jäsenmaiden ja EU:n instituutioiden kesken tekee konseptista vahvemman. Vaatiihan SA:n toteuttaminen itsessäänkin toimijan haavoittuvuuksien ja riippuvuuksien tunnistamista, miksei sama pätsisi itse konseptin toteuttamisen kehittämiseen. SA:n heikkouksien ja uhkien liian vähäinen huomiointi voi pidemmällä aikavälillä koitua jopa merkittäväksi haitaksi SA:n kehitykselle. Puutteistaan huolimatta SA on kunnianhimoinen ja EU:n tulevaisuuden kannalta tärkeä projekti. SA:n kehitys tulee vaatimaan vuosia, mutta on jo onnistunut muuttamaan EU:ia monella tapaa.

## **5.2. Jatkotutkimus**

Strategisen autonomian jatkotutkimukseen on tämän tutkielman perusteella useita erilaisia mahdollisuuksia. Ensinnäkin olisi hyvä antaa lisähuomiota tutkielman esiin nostamille SA:n kehitystä heikentäville ominaisuuksille ja tarkastella EU:n toimia näiden haasteiden selättämiseksi. Haasteiden tutkiminen olisi hyvä toteuttaa keskittyen yhteen haasteeseen kerralla, esimerkiksi tarkastellen aiheen ympärillä pyörinyttä jäsenmaiden välistä keskustelua diskurssianalyysillä. Tämä mahdollistaisi jokaisen haasteen yksityiskohtaisemman ja



selkeämmän ymmärryksen. Haasteiden tarkempi tutkiminen toisi myös perspektiiviä EU:n nykyisten toimien merkittävyyteen sekä antaisi viitteitä, kuinka todennäköisesti EU:n SA:aan liittyviä toimia on mahdollista syventää tulevaisuudessa ja kuinka paljon. Useiden pintapuolisten toimenpiteiden tekeminen ei nimittäin ratkaise syvempiä perustavanlaatuisia ongelmia.

Diskurssianalyysillä voi myös tarkastella EU:n SA:n keskustelun painopisteitä ja selvittää mitkä osa-alueet SA:ssa saavat huomiota. Tämä auttaisi ymmärtämään, keskittyykö EU SA:n kehityksessä olennaisimpiin asioihin vai saavatko eniten huomiota ne aiheet, joihin EU:n on helppoin kehittää toimenpiteitä ilman suurempia erimielisyyksiä. Jälkimmäinen toki edistää SA:aa, mutta kehittääkö se sitä kaikkein kriittisimmiltä ja haavoittuvaisimmilta osilta on asia erikseen. Tarkastelu valottaisi myös kuinka paljon SA:n kehitys keskittyy sen positiivisiin ominaisuuksiin eli vahvuuksien ja mahdollisuuksien hyödyntämiseen ja miten heikkoudet ja uhat on huomioitu aikaisemmissa ja suunnitelluissa toimissa. EU:lla on rajalliset resurssit ja tällainen jatkotutkimus mahdollistaisi resurssien keskittämisen niille alueille, mitkä ovat SA:n kannalta tärkeimmät.

SA:n nykytilan selkeämmän ymmärtämisen tueksi olisi hyödyllistä tehdä myös haastattelututkimus haastatellen EU:ssa työskenteleviä asiantuntijoita tai vaihtoehtoisesti poliitikkoja, keräten heidän henkilökohtaisia näkemyksiään SA:sta. Haastattelun pohjana olisi mahdollista käyttää tämän tutkielman havaintoja ja selvittää, miten yhteneväisiä tai toisistaan poikkeavia EU:n asiantuntijoiden tai poliitikkojen näkemykset ovat SA:n positiivisista puolista, sen kohtaamista haasteista ja niiden selättämisestä. EU:n asiantuntijoiden ja poliitikkojen henkilökohtaiset näkemykset antaisivat tärkeän perspektiivin EU:n sisäisiin SA:aa käsitteleviin mielipide-eroihin sekä konseptin toimivuuden tasoon. Lisäksi sen avulla olisi mahdollista tarkastella keinoja, miten EU:n sisältä pyritään rakentamaan yhteistä visiota SA:n ympärille.

SA:n tarkempi tutkiminen ja tarkastelu luo rakennetta ja tarttumapintaa tälle vielä kehittymässä olevalle konseptille. Tarkempi ymmärrys SA:sta mahdollistaa sen kehityksen ohjaamisen mahdollisimman optimaaliseen suuntaan. Jos SA kehittyi liian hallitsemattomasti ilman tarkempaa suuntaa, kuten Česnakas ja Juozaitis teoriaosuudessa esittivät, eri jäsenmaiden käyttäessä SA:n konseptia itselleen soveltuvina hetkinä toisistaan irrallisissa tilanteissa oman agendansa edistämiseksi, voi se johtaa konseptin jatkuvaan laajentumiseen ja siten merkityksettömyyteen (Česnakas & Juozaitis 2023, 26). SA:n selkeämpi ymmärrys

tieteellisen tutkimuksen avulla luokin konseptille selkeämpiä rajoja, joita eri toimijat EU:ssa ja sen jäsenmaissa voivat hyödyntää kehittäessään SA:aa.

## LÄHTEET

Alasuutari, P., & Ellibs. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0*. (4. uud. p.). Vastapaino.

Asquith, R. (2024). *EU energy tax reform unresolved*, 1.12.2024. <https://www.vatcalc.com/eu/2022-eu-to-reform-tax-on-energy-to-hit-net-zero-emissions/>, luettu 1.1.2025

Barnes, A. (2024). Will tensions in the Middle East lead to another energy price shock in Europe? *Euronews*, 20.9.2024. <https://www.euronews.com/business/2024/09/20/will-tensions-in-the-middle-east-lead-to-another-energy-price-shock-in-europe>, luettu 28.10.2024.

Bishop, B. J., & Dzidic, P. L. (2014). Dealing with Wicked Problems: Conducting a Causal Layered Analysis of Complex Social Psychological Issues. *American Journal of Community Psychology*, 53(1–2), 13–24. <https://doi.org/10.1007/s10464-013-9611-5>

Bowen, J. (2025). “Zelensky forced to face tough new reality after Trump-Putin phone call” 14.2.2025. Uutinen. <https://www.bbc.com/news/articles/cdry8g78lzvo>. 16.2.2025

Braun, V., & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Česnakas, G., & Juozaitis, J. (Eds.). (2023). *European strategic autonomy and small states' security: in the shadow of power*. Taylor & Francis Unlimited.

Council of European Union. (2016). A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy. 14392/16

Dixon, H. (2024). Many roadblocks delay journey to zero carbon world. Reuters. <https://www.reuters.com/breakingviews/many-roadblocks-delay-journey-zero-carbon-world-2024-10-28/>, luettu 28.10.2024.

Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing*, 62(1), 107-115.

Euroopan komissio. (2024). Horizon Europe. [https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe\\_en](https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en), luettu 28.10.2024.

Euroopan parlamentti A. (2024). Euroopan parlamentin tutkimuspalvelu (EPRS). <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/fi/stay-informed/research-and-analysis>, luettu 10.11.2024

Euroopan parlamentti B. (2024). Euroopan parlamentin poliittiset ryhmät. <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/fi/organisation-and-rules/organisation/political-groups>. luettu 3.2.2025

Euroopan unioni A. (2024). Euroopan unionin neuvosto. [https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/council-european-union\\_fi](https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/council-european-union_fi), luettu 2.11.2024

Euroopan unioni B. (2024). Euroopan parlamentti. [https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-parliament\\_fi](https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-parliament_fi), luettu 4.11.2024

Euroopan unioni C. (2024). EU:n tunnuslause. [https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/symbols/eu-motto\\_fi](https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/symbols/eu-motto_fi), luettu 10.1.2025

Eurostat. (2024). Energy statistics - an overview. [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Energy\\_statistics\\_-\\_an\\_overview](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Energy_statistics_-_an_overview), luettu 29.1.2025

Gehrke, T. (2022). EU open strategic autonomy and the trappings of geoeconomics. *European Foreign Affairs Review*, 27(Special).

Gontier, J. C., Wong, P. S., & Teo, P. (2021). Towards the implementation of immersive technology in construction-a SWOT Analysis. *Journal of Information Technology in Construction*, 26.

Günther, K., & Hasanen, K. (2021) Tyypittely. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/tyypittely/>, luettu 4.2.2025

Hartikainen, J. (2024). ”Venäjä iski lasten-sairaalaan vain päiviä Orbánin vierailun jälkeen – Näin Orbán selittää Putinin kantoja HS:n näkemässä kirjeessä” *Helsingin Sanomat*, 10.7.2024. Uutinen. <https://www.hs.fi/maailma/art-2000010555592.html>, luettu 28.10.2024

Hadjiyianni, I. (2021). The European Union as a global regulatory power. *Oxford Journal of Legal Studies*, 41(1), 243-264.

Helwig, N. (2022). The Ambiguity of the EU's Global Role: A Social Explanation of the Term 'Strategic Autonomy'. *European Foreign Affairs Review*, 27(Special Issue), 21–38.

Helwig, N. (2023). EU Strategic Autonomy after the Russian Invasion of Ukraine: Europe's Capacity to Act in Times of War. *Journal of Common Market Studies*, 61(S1), 57-67.

Hopewell, K. (2021). When the hegemon goes rogue: leadership amid the US assault on the liberal trading order. *International Affairs*, 97(4), 1025-1043.

Juhila, K. (2021). Teemoittelu. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.  
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>, luettu 31.10.2024.

Juncos, A. E. & Vanhoonacker, S. (2024) The Ideational Power of Strategic Autonomy in EU Security and External Economic Policies. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 62: 955–972.

Kroll, H. (2024). *Assessing open strategic autonomy*, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Lavery, S., McDaniel, S., & Schmid, D. (2022). *European Strategic Autonomy: New Agenda, Old Constraints*. In *The Political Economy of Geoeconomics: Europe in a Changing World* (pp. 57–80). Springer International Publishing AG.

Lai, S., Bacon, P., & Holland, M. (2023). Three Decades on: Still a Capability–Expectations Gap? Pragmatic Expectations towards the EU from Asia in 2020. *Journal of Common Market Studies*, 61(2), 451–468. <https://doi.org/10.1111/jcms.13382>

Leruth, B., & Lord, C. (2015). Differentiated integration in the European Union: a concept, a process, a system or a theory? *Journal of European Public Policy*, 22(6), 754–763. <https://doi.org/10.1080/13501763.2015.1021196>

Mario, D. (2022). EU strategic autonomy 2013-2023: From concept to capacity. European Parliamentary Research Service.

Miró, J. (2022). *Responding to the global disorder: the EU's quest for open strategic autonomy*. *Global Society*, 37(3), 315–335.

Mohd, S. O., Muhammad, F. Y., & Cheng, J. K. (2023). Thematic analysis: Factors of food safety certification adoption among farmers in malaysia. *Journal of International Trade Law & Policy*, 22(3), 192-208. doi: <https://doi.org/10.1108/JITLP-06-2023-0031>

Morgan, H. (2022). Conducting a Qualitative Document Analysis. *Qualitative Report*, 27(1), 64–77. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2022.5044>

- Munyati, C. (2024). "Why strong regional value chains will be vital to the next chapter of China and Africa's economic relationship". WEF, 25.6.2024.  
<https://www.weforum.org/agenda/2024/06/why-strong-regional-value-chains-will-be-vital-to-the-next-chapter-of-china-and-africas-economic-relationship/>, luettu 28.10.2024
- Nkambule, B. I. (2023). A SWOT Generated Thematic Analysis of the Perceptions of Staff on the Effectiveness of Knowledge Management Application in Township Schools. *People and Behavior Analysis*, 1(1), 40-56.
- Nuutila, S. (2024) "Venäjä yrittää valeuutisilla saattaa laita-oikeistoa voittoon eurovaaleissa". YLE, 8.6.2024. <https://yle.fi/a/74-20092917>, luettu 7.1.2025
- Poutala, T., Sinkkonen, E., & Mattlin, M. (2022). EU Strategic Autonomy and the Perceived Challenge of China: Can Critical Hubs Be De-weaponized? *European Foreign Affairs Review*, 27(Special Issue), 79–98. <https://doi.org/10.54648/EERR2022015>
- Rieker, P., & Giske, M. T. E. (2024). *European Actorness in a Shifting Geopolitical Order : European Strategic Autonomy Through Differentiated Integration* (1st ed. 2024.). Springer Nature Switzerland. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-44546-0>
- Salmimies, O. (2021). "Avoin strateginen autonomia: EU:n uuden kauppaja investointipolitiikan monitulkintainen perusta". Työpaperi. <https://fiia.fi/julkaisu/avoin-strateginen-autonomia>, luettu 21.1.2025
- Sammot-Bonnici, T., & Galea, D. (2015). SWOT analysis. *Wiley Encyclopedia of management*, 1-8.
- Schmitz, L., & Seidl, T. (2023). As Open as Possible, as Autonomous as Necessary: Understanding the Rise of Open Strategic Autonomy in EU Trade Policy. *Journal of Common Market Studies*, 61(3), 834–852.
- Spanish Presidency. (2023.) *Resilient EU2030*. Spain's National Office of Foresight and Strategy.
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos.). Tammi.
- UK Parliament. (2024) Military assistance to Ukraine since the Russian invasion. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9477/>. luettu 28.10.2024
- Van den Abeele, E. (2021). *Towards a new paradigm in open strategic autonomy?* (No. 2021.03). Working Paper.

Varma, T. (2024). European Strategic Autonomy: The Path to a Geopolitical Europe. *The Washington Quarterly*, 47(1), 65–83. <https://doi.org/10.1080/0163660X.2024.2327820>

Vuori, J. (2021). Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallonanalyysi/>, luettu 27.10.2024.

Vuorinen, T. (2013). *Strategiakirja : 20 työkalua*. Talentum.

Wang, J., & Zhifeng W. (2020). “Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats (SWOT) Analysis of China’s Prevention and Control Strategy for the COVID-19 Epidemic.” *International Journal of Environmental Research and Public Health*, vol. 17, no. 7, 2020, pp. 2235-, <https://doi.org/10.3390/ijerph17072235>.

YLE. (2024). ”Putin: Ukrainan saama lupa iskeä länsiaseilla Venäjälle tietäisi sotaa Naton kanssa” 12.9.2024. Uutinen. <https://yle.fi/a/74-20010573/64-3-245022>. luettu 28.10.2024

YLE. (2022). ”Venäjä toteutti uhkauksensa ja katkaisi kaasun jo kahdelta EU-maalta – näin riippuvainen Eurooppa on venäläisestä maakaasusta” 27.4.2022. Uutinen. <https://yle.fi/a/3-12419735>, luettu 2.2.2025

Zandee, D., Deen, B., Kruijver, K., & Stoetman, A. (2020). European strategic autonomy in security and defence. *The Hague: Clingendael*.